

Møteinnkalling
Eldrerådet

Møtested: Fredrikstad rådhus, Nygaardsgt. 16, møterom Gutzeit, 4. etg.
Tidspunkt: 25.08.2026 kl. 10:00

Eventuelle forfall meldes snarest til Marit Hexeberg, telefon 913 014 30,
e-post: mahe@fredrikstad.kommune.no

Varamedlemmer møter etter nærmere avtale.

Dersom du ønsker å få vurdert din habilitet, send nødvendig informasjon til leder Per Edvardsen e-post: per-edva@online.no, med kopi til møtesekretær; mahe@fredrikstad.kommune.no

Fredrikstad 18.08.2026

Per Edvardsen
leder

Saksliste

Saksnr.	Innhold	Side
OS 20/26	Orientering fra leder, medlemmer og administrasjonen	
OS 21/26	Orientering og status fra Seniorombudet, muntlig orienter ved Barbro Wærnes (kl. 10:15 - 10.30)	
OS 22/26	Eldres dag 8.10.2026 - status for markering av FNs internasjonale eldredag. Forslag til invitasjon sendes som eget vedlegg til innkallingen	
OS 23/26	Orientering om satsinger i kommunen og for kommuneområde Helse, muntlig orientering ved rådgiver Birgitte Skauen Kopperud	
PS 15/26	Referatsaker	
RS 5/26	Vedtatt møteplan 2027 for råd og utvalg, formannskap og bystyret	4
PS 16/26	Forslag til detaljregulering for Toresvei, arealID: 3107 1217 - Borge, Høring og offentlig ettersyn	7
PS 17/26	Svar på høring av NOU 2026:6 - Den nye velferdskommunen	22

OS 20/26 Orientering fra leder, medlemmer og administrasjonen
OS 21/26 Orientering og status fra Seniorombudet, muntlig orienter ved Barbro Wærnes (kl. 10:15 - 10.30)
OS 22/26 Eldres dag 8.10.2026 - status for markering av FNs internasjonale eldredag. Forslag til invitasjon sendes som eget vedlegg til innkallingen
OS 23/26 Orientering om satsinger i kommunen og for kommuneområde Helse, muntlig orientering ved rådgiver Birgitte Skauen Kopperud
PS 15/26 Referatsaker

MØTEPLAN

2027

Januar	Februar	Mars	April	Mai	Juni
Fr 1 Nyttårsdag	Ma 1 5	Ma 1 RÅD 9	To 1	Lø 1 Første mai	Ti 1 RÅD
Lø 2	Ti 2	Ti 2 RÅD	Fr 2	Sø 2	On 2 FAGUTVALG
Sø 3	On 3	On 3 FAGUTVALG	Lø 3	Ma 3 18	To 3 PLANUTVALG
Ma 4 1	To 4 FORMANNSKAP	To 4 PLANUTVALG	Sø 4	Ti 4	Fr 4
Ti 5	Fr 5	Fr 5	Ma 5 14	On 5	Lø 5
On 6	Lø 6	Lø 6	Ti 6	To 6 Kr. himmelfartsdag	Sø 6
To 7	Sø 7	Sø 7	On 7	Fr 7	Ma 7 23
Fr 8	Ma 8 6	Ma 8 10	To 8	Lø 8	Ti 8
Lø 9	Ti 9	Ti 9	Fr 9	Sø 9	On 9
Sø 10	On 10	On 10	Lø 10	Ma 10 19	To 10 FORMANNSKAP
Ma 11 2	To 11 BYSTYRET	To 11 FORMANNSKAP	Sø 11	Ti 11	Fr 11
Ti 12	Fr 12	Fr 12	Ma 12 RÅD 15	On 12	Lø 12
On 13	Lø 13	Lø 13	Ti 13 RÅD	To 13 PLANUTVALG	Sø 13
To 14	Sø 14	Sø 14	On 14 FAGUTVALG	Fr 14	Ma 14 24
Fr 15	Ma 15 7	Ma 15 11	To 15 PLANUTVALG	Lø 15	Ti 15
Lø 16	Ti 16	Ti 16	Fr 16	Sø 16 Første pinsedag	On 16
Sø 17	On 17	On 17	Lø 17	Ma 17 Grunnlovsdagen Andre pinsedag 20	To 17 BYSTYRET
Ma 18 3	To 18	To 18 BYSTYRET	Sø 18	Ti 18	Fr 18 BYSTYRET
Ti 19	Fr 19	Fr 19	Ma 19 16	On 19	Lø 19
On 20	Lø 20	Lø 20	Ti 20	To 20 FORMANNSKAP	Sø 20
To 21	Sø 21	Sø 21 Palmesøndag	On 21	Fr 21	Ma 21 25
Fr 22	Ma 22 8	Ma 22 12	To 22 FORMANNSKAP	Lø 22	Ti 22
Lø 23	Ti 23	Ti 23	Fr 23	Sø 23	On 23
Sø 24	On 24	On 24	Lø 24	Ma 24 21	To 24 FORMANN/PLAN
Ma 25 RÅD	To 25	To 25 Skjærtorsdag	Sø 25	Ti 25	Fr 25
Ti 26 RÅD	Fr 26	Fr 26 Langfredag	Ma 26 17	On 26	Lø 26
On 27 FAGUTVALG	Lø 27	Lø 27	Ti 27	To 27	Sø 27
To 28 PLANUTVALG	Sø 28	Sø 28 Første påskedag	On 28	Fr 28	Ma 28 26
Fr 29		Ma 29 Andre påskedag 13	To 29 BYSTYRET	Lø 29	Ti 29
Lø 30		Ti 30	Fr 30	Sø 30	On 30
Sø 31		On 31		Ma 31...RÅD 22	

MØTEPLAN

2027

Juli	August	September	Oktober	November	Desember
To 1	Sø 1	On 1	Fr 1	Ma 1 44	On 1
Fr 2	Ma 2 31	To 2 FORMANNSKAP	Lø 2	Ti 2	To 2
Lø 3	Ti 3	Fr 3	Sø 3	On 3	Fr 3
Sø 4	On 4	Lø 4	Ma 4 40	To 4 FORMANNSKAP	Lø 4
Ma 5 27	To 5	Sø 5	Ti 5	Fr 5	Sø 5
Ti 6	Fr 6	Ma 6 36	On 6	Lø 6	Ma 6 49
On 7	Lø 7	Ti 7	To 7	Sø 7	Ti 7
To 8	Sø 8	On 8	Fr 8	Ma 8 45	On 8
Fr 9	Ma 9 32	To 9 BYSTYRET	Lø 9	Ti 9	To 9 BYSTYRET
Lø 10	Ti 10	Fr 10	Sø 10	On 10	Fr 10 BYSTYRET
Sø 11	On 11	Lø 11	Ma 11 41	To 11 BYSTYRET	Lø 11
Ma 12 28	To 12	Sø 12	Ti 12	Fr 12	Sø 12
Ti 13	Fr 13	Ma 13 37	On 13	Lø 13	Ma 13 50
On 14	Lø 14	Ti 14	To 14 FORMANNSKAP	Sø 14	Ti 14
To 15	Sø 15	On 15	Fr 15	Ma 15... RÅD 46	On 15
Fr 16	Ma 16 33	To 16	Lø 16	Ti 16 RÅD	To 16 PLANUTVALG
Lø 17	Ti 17	Fr 17	Sø 17	On 17 FAGUTVALG	Fr 17
Sø 18	On 18	Lø 18	Ma 18 42	To 18 PLANUTVALG	Lø 18
Ma 19 29	To 19	Sø 19	Ti 19	Fr 19	Sø 19
Ti 20	Fr 20	Ma 20 38	On 20	Lø 20	Ma 20 51
On 21	Lø 21	Ti 21	To 21 BYSTYRET	Sø 21	Ti 21
To 22	Sø 22	On 22	Fr 22	Ma 22 47	On 22
Fr 23	Ma 23... RÅD 34	To 23 FORMANNSKAP	Lø 23	Ti 23	To 23
Lø 24	Ti 24 RÅD	Fr 24	Sø 24	On 24	Fr 24
Sø 25	On 25 FAGUTVALG	Lø 25	Ma 25... RÅD 43	To 25 FORMANNSKAP	Lø 25 Første juledag
Ma 26 30	To 26 PLANUTVALG	Sø 26	Ti 26 RÅD	Fr 26	Sø 26 Andre juledag
Ti 27	Fr 27	Ma 27... RÅD 39	On 27 FAGUTVALG	Lø 27	Ma 27 52
On 28	Lø 28	Ti 28 RÅD	To 28 FSK/BUDSJ/PLAN	Sø 28	Ti 28
To 29	Sø 29	On 29 FAGUTVALG	Fr 29	Ma 29 48	On 29
Fr 30	Ma 30 35	To 30 PLANUTVALG	Lø 30	Ti 30	To 30
Lø 31	Ti 31		Sø 31		Fr 31

Råd for personer med funksjonsnedsettelses vedtak 24.08.2026:

Råd for personer med funksjonsnedsettelses behandling:

Saksnr.: 2021/14699
Dokumentnr.: 113
Løpenr.: 275815/2026
Klassering: Toresvei, Torsnes

Møtebok

Behandlet av	Møtedato	Utvalgssaksnr.
Råd for personer med funksjonsnedsettelse	24.08.2026	18/26
Eldrerådet	25.08.2026	16/26

Forslag til detaljregulering for Toresvei, arealID: 3107 1217 - Borge, Høring og offentlig ettersyn

Kommunedirektørens innstilling

Kommunedirektøren anbefaler råd for personer med funksjonsnedsettelse og eldrerådet å fatte slikt vedtak:

1. Rådet har ingen bemerkninger til det fremlagte forslag til detaljregulering utover å *forutsette at* universell utforming ivaretas i planarbeidet.

Sammendrag

Se vedlegg.

Vedlegg

- 1 Forslag til detaljregulering for Toresvei, nasjonal arealplanID: 3107 1217 - Borge Høring og offentlig ettersyn Forslagstiller: Odd Amundsen
- 2 Særutskrift - Planutvalgssak 7226 - Forslag til detaljregulering for Toresvei - arealplanID 1217 - Høring og offentlig ettersyn
- 3 Oversiktskart

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

Øvrige dokumenter til planutvalgets møte 25.6.2026 sak 74/26 (dok 100 i saksmappa)

Saksopplysninger

Se vedlagte saksfremlegg til Planutvalget (vedlegg 2).
Høringsfrist 24.9.2026.

Relevante bestemmelser

[Lov om planlegging og byggesaksbehandling \(plan- og bygningsloven\) - Lovdata](#)

Konsekvenser for sosial bærekraft

Se vedlagte saksfremlegg til planutvalget.

Konsekvenser for økonomisk bærekraft

Se vedlagte saksfremlegg til planutvalget.

Konsekvenser for miljømessig bærekraft

Se vedlagte saksfremlegg til planutvalget.

Ansattes medbestemmelse

Ikke relevant.

Vurdert for uttalelser i rådene

Legges frem i denne saken til behandling i Råd for personer med funksjonsnedsettelse og Eldrerådet.

Vurdering

Rådene gir sin vurdering ved å avgi høringsuttalelse.

Alternative løsninger

Ikke relevant.

Konklusjon

Rådet har ingen bemerkninger til det fremlagte forslag til detaljregulering utover å *forutsette* at universell utforming ivaretas i planarbeidet.

Saksref.: 2021/14699-109

Dato: 12.08.2026

Til:

Marit Irene Hexeberg

Ellen Szefer

Ikke fordelt til saksbehandler

Eldrerådet

Fredrikstad ungdomsråd

Fredrikstad kirkelige fellesråd

Kopi til interne mottakere:

Vegard Stavne Anda

Folkehelse og frivillighet

Fra:

Areal og samferdsel v/ Thomas Martin Stokke

**Forslag til detaljregulering for Toresvei, nasjonal arealplanID: 3107
1217 - Borge Høring og offentlig ettersyn
Forslagstiller: Odd Amundsen**

Planutvalget i Fredrikstad har i møte den 25.06.2026, sak 74/26, vedtatt å sende på høring og legge ut til offentlig ettersyn ovennevnte forslag til detaljregulering i henhold til plan- og bygningslovens § 12-10.

Hensikten med planen er å legge til rette for både konsentrert og frittliggende småhusbebyggelse på et område i Torsnes som er avsatt til fremtidig boligutbygging i kommuneplanens arealdel (B36).

Utskrift av planutvalgets møtebok av 25.06.2026, sak 74/26 vedlegges, videre vedlegges:

1. Oversiktskart
2. Plankart datert 12.06.2023 sist revidert 13.04.2026
3. Reguleringsbestemmelser datert 07.07.2023, sist revidert 20.05.2026
4. Planbeskrivelse datert 07.07.2023, sist revidert 20.05.2026
5. Risiko- og sårbarhetsanalyse datert 16.05.2023, sist revidert 19.03.2026
6. Trafikkanalyse datert 30.11.2022, sist revidert 30.06.2023
7. Renovasjonsteknisk plan datert 12.06.2023, sist revidert 16.06.2025
8. Støyrapport datert 25.01.2023, sist revidert 18.01.2024
9. Illustrasjonsplan-utomhusplan, snitt og 3D-illustrasjoner datert 28.11.2022, sist revidert 13.04.2026
10. VA-plan og brannvannsdekning datert 16.02.2023, sist revidert 17.03.2026
11. Redegjørelse for overvann datert 27.02.2023, sist revidert 17.03.2026
12. Teknisk plan for kryss fv. 107 Torsnesveien – Toresvei
13. Mobilitetsplan datert 05.07.2023, sist revidert 19.03.2026
14. Rapport om støy fra skytebanen datert 15.11.2024
15. Varslingsmateriale datert 01.06.2022

16. Kopier av merknader til varsel om oppstart datert 07.07.2023
17. Sammendrag og kommentarer av merknader til varsel om oppstart datert 01.08.2022, sist revidert 19.03.2026

Plandokumentene er tilgjengelig på kommunens nettside:

www.fredrikstad.kommune.no/regulering

i tiden 13.08.2026 til 24.09.2026.

Eventuelle uttalelser til saken gis via elektronisk skjema på kommunens nettsider. Alternativt via epost til postmottak@fredrikstad.kommune.no eller brev til Fredrikstad kommune, Virksomhet areal og samferdsel, postboks 1405, 1602 Fredrikstad, innen 24.09.2026. Vennligst merk uttalelse med saksnummer: 2021/14699.

Kommunens saksbehandler i saken er undertegnede.

Dersom høringsfristen ikke kan overholdes, bes dette meldt slik at eventuelle merknader ikke faller utenfor saksbehandlingen.

Med hilsen

Thomas Martin Stokke
saksbehandler

Saksnr.: 2021/14699
Dokumentnr.: 100
Løpenr.: 145313/2026
Klassering: L12

Møtebok

Behandlet av	Møtedato	Utvalgssaksnr.
Planutvalget	25.06.2026	74/26

Forslag til detaljregulering for Toresvei - arealplanID 1217 - Borge Høring og offentlig ettersyn Forslagsstiller: Odd Amundsen

Kommunedirektørens innstilling

Kommunedirektøren anbefaler planutvalget å fatte følgende vedtak:

1. Forslag til detaljregulering for Toresvei, arealplanID 1217, sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn i henhold til plan- og bygningsloven §12-10.

Planutvalgets vedtak 25.06.2026:

1. Forslag til detaljregulering for Toresvei, arealplanID 1217, sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn i henhold til plan- og bygningsloven §12-10.

Planutvalgets behandling:

Votering:

Kommunedirektørens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Fredrikstad, 29.06.2026

Rett utskrift

Elin Engum Segerblad
Utvalgssekretær

Utskrift til:
Thomas Stokke, saksbehandler
Per-Erik Torp, direktør Samfunn og byutvikling

Sammendrag

Planområdet ligger ved tettstedet Veel i Torsnes. Hensikten med planarbeidet er å legge til rette for både konsentrert og frittliggende småhusbebyggelse på et område som er avsatt til fremtidig boligutbygging i kommuneplanens arealdel (B36).

Planutvalget har, ved behandlingen av planinitiativet i 2022, lagt føringer for håndtering av støybelastning, stedstilpasning, bygningstypologi, terrengbehandling, variert boligsammensetning, trygg skolevei og medvirkning og involvering fra nærmiljøet.

Plangrepet inneholder interesseavveininger mellom den foreslåtte utbyggingen og hensyn til blant annet nyere tids kulturminner, natur, landskap, terreng, arkitektur, støyforhold, bokvalitet og eksisterende bebyggelse. Kommunedirektøren mener planforslaget kunne vært noe tydeligere med tanke på arkitektoniske kvaliteter, hensyn til naboer, og å begrense terrenginngrep.

Den foreslåtte utbyggingen anses ellers å være i tråd med kommuneplanens arealdel og dens langsiktige målsetting om fordelingen av boligutbyggingen mellom byområdet, tettstedene og lokalsentra (60/30/10).

Kommunedirektøren anbefaler planutvalget å gjøre vedtak om at planforslaget sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn.

Vedlegg

- 1 Oversiktskart
- 2 Plankart datert 12.06.2023 sist revidert 13.04.2026
- 3 Reguleringsbestemmelser datert 07.07.2023, sist revidert 20.05.2026
- 4 Planbeskrivelse datert 07.07.2023, sist revidert 20.05.2026
- 5 Risiko- og sårbarhetsanalyse datert 16.05.2023, sist revidert 19.03.2026
- 6 Trafikkanalyse datert 30.11.2022, sist revidert 30.06.2023
- 7 Renovasjonsteknisk plan datert 12.06.2023, sist revidert 16.06.2025
- 8 Støyrapport datert 25.01.2023, sist revidert 18.01.2024
- 9 Illustrasjonsplan-utomhusplan, snitt og 3D-illustrasjoner datert 28.11.2022, sist revidert 13.04.2026
- 10 VA-plan og brannvannsdekning datert 16.02.2023, sist revidert 17.03.2026
- 11 Redegjørelse for overvann datert 27.02.2023, sist revidert 17.03.2026
- 12 Teknisk plan for kryss fv. 107 Torsnesveien - Toresvei
- 13 Mobilitetsplan datert 05.07.2023, sist revidert 19.03.2026
- 14 Rapport om støy fra skytebanen datert 15.11.2024
- 15 Varslingsmateriale datert 01.06.2022
- 16 Kopier av merknader til varsel om oppstart datert 07.07.2023
- 17 Sammendrag og kommentarer av merknader til varsel om oppstart datert 01.08.2022, sist revidert 19.03.2026

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

Øvrige saksdokumenter i arkivsak 2021/14699.

Saksopplysninger

Bakgrunn for planarbeidet

Grunneier og forslagsstiller, Odd Amundsen, ønsker å legge til rette for boligutbygging på et område som er avsatt til fremtidig boligutbygging i kommuneplanens arealdel (B36).

Overordnet planstatus

Foruten *Fylkesplan for Østfold – Østfold mot 2050 vedtatt 21.06.2018* er det en rekke underliggende regionale temaplaner som legger føringer for planlegging i fylket, se delkapittel 4.1 i planbeskrivelsen (vedlegg 4) for en oversikt over aktuelle regionale temaplaner.

Kommuneplanens samfunnsdel – Fredrikstad mot 2030 vedtatt 26.04.2018

Samfunnsdelen har følgende visjon: «Den lille verdensbyen». Innsatsområder er sosial, økonomisk og miljømessig bærekraft. Dette knyttes til å leve, å skape og å møte framtiden. Til hvert innsatsområde er det definert mål og strategier. Blant de mest relevante målene er «alle bor godt i rause og aktive lokalsamfunn», «Fredrikstad er en grønn by, hvor ansvarlig produksjon og forbruk prioriteres», og «Fredrikstad er en kompakt by der klimavennlig transport, og nye og eksisterende bygg bidrar til å løse klimautfordringene». Planen beskriver også overordnede strategier for all arealplanlegging i Fredrikstad kommune.

Kommuneplanens arealdel 2023-2035 vedtatt 15.06.2023

Kommuneplanen har en målformulering om at «Gjennom innsatsområdene å leve, å skape og å møte framtiden i Fredrikstad, skal kommuneplanens arealdel bidra til at Fredrikstad ikke bare skal være en by i vekst, men en by som vokser på en bærekraftig måte».

I tråd med fylkesplanen Østfold mot 2050 skal arealbruken per innbygger reduseres.

Kommuneplanen har lagt til grunn en fortettingsstrategi som innebærer at 60 % av boligbyggingen skal skje innenfor byområdet, 30 % innenfor tettsteder og 10 % innenfor lokalsentra. Arealdelen fastslår også følgende føringer for arealer innenfor lokalsentra:

- Vi legger til rette for noe vedlikeholdsutbygging i lokalsentre med skolekapasitet der det er kommet innspill til nye boligområder, det vil si Manstad, Slevik og Torsnes.
- Videre legger vi til rette for større variasjon i boligstørrelser og boligtyper. Dette for å redusere arealbruk per bolig og for å skape et tilbud av boliger for alle livsfaser.
- Annen fortetting med boliger utenfor tettstedet begrenses.

I kommuneplanens arealdel er planområdet avsatt som fremtidig boligbebyggelse (B36).

Kommuneplanen stiller krav til at fortetting skal skje med kvalitet. Videre sier planen at områder med småskala bebyggelse i og utenfor sentrum skal utvikles på stedenes egne premisser. Det er innført følgende bestemmelse:

7.1.d) Stedskarakter i eksisterende småhusområder skal opprettholdes. Ny bebyggelse og nye tomter skal følge områdets bebyggelses- og tomtestruktur. Fortetting med blokkbebyggelse tillates ikke.

Det er også innført krav til uteoppholdsarealer både med hensyn til størrelse og kvalitet.

Utenfor byområdet er det krav om at alle boliger skal ha privat uteplass og at det samlet skal være minimum 80 kvm uteoppholdsareal per boenhet, fordelt på minimum 30 kvm felles og 40 kvm offentlig tilgjengelig. De offentlige uteoppholdsarealene skal være tilgjengelige for allmenheten. For områder med mer enn tre boenheter stiller planen krav om sandlekeplass på minimum 100 kvm med kort gangavstand til bolig (KPA 12.4).

Som et ledd i arbeidet med å redusere bruk av privatbil er det innført maksimumsnormer for bilparkering og minimumsnormer for sykkelparkering. Kravet er at det skal være maksimalt 1,2 og minimum 0,5 bilparkeringsplasser per boenhet. Det er også krav om at det skal være minimum 0,1 parkeringsplass per boenhet for mennesker med nedsatt funksjonsevne. Kravet til sykkelparkering er minimum 2 plasser for leiligheter større enn 50 kvm bruksareal (BRA) og for eneboliger. Sykkelparkering skal plasseres på terreng, i første etasje eller i parkeringskjeller. Minst 25 prosent av sykkelplassene skal ha overbygg og minst 5 prosent av plassene skal være tilrettelagt for lastesykkel/sykkel med vogn.

Kommuneplanen legger også føringer om at det skal utarbeides renovasjonsteknisk plan som godkjennes av kommunen før reguleringsplanen kan vedtas.

Utenfor byområdet skal tilstrekkelig skolekapasitet være dokumentert før oppstart av reguleringsplan (KPA 4.2).

For øvrig gir følgende kommunalt planverk føringer for planarbeidet:

- Kommunedelplan for klima (2019-2030)
- Hovedsykkelveier i Fredrikstad og Sarpsborg
- Trafikksikkerhetsplan (2023-2026)

- Overvannsrammeplan (2007)
- Veinorm, Fredrikstad kommune (2016)
- Kommunedelplan for naturmangfold – handlingsplan 2022-2026
- Kommunedelplan for Aktive Liv
- Kulturminneplan 2023-2035

Se planbeskrivelsen delkapittel 4.1.7-4.1.14 for nærmere beskrivelse av disse.

Det er ingen gjeldende reguleringsplaner i eller i nærheten av planområdet. Det er ingen pågående reguleringsplanarbeider i nærheten av planområdet.

Delkapittel 4.3 i planbeskrivelsen gir en oversikt over relevante statlige planretningslinjer.

Tidligere vedtak i saken

Planutvalget hadde planinitiativet for Toresvei oppe til behandling i sitt møte 07.04.2022 (utvalgssaksnr. 34/22). I vedtaket stilte planutvalget seg bak planinitiativet og anbefalte oppstart av detaljregulering under følgende føringer og forutsetninger for planarbeidet, sitat:

- Det forutsettes at kommuneplanens arealdel følges.
- Området er støyutsatt, det må jobbes med å sikre tilstrekkelige støyforhold på en måte som ikke forringer kvalitetene i landskapet.
- Stedstilpasning skal legges til grunn ved utforming av ny bebyggelse: Farger, materialer, takform, byggehøyder og skala skal gjenspeile lokal byggeskikk. Tillatt typologi er eneboliger og/eller rekkehus.
- Så mye som mulig av eksisterende terreng og vegetasjon skal tas vare på. Utbyggingen skal utføres skånsomt og terrengtilpasset.
- Et tilstrekkelig bredt belte av eksisterende terreng og vegetasjon ut mot Torsnesveien beholdes uendret, slik at man får en naturlig skjerming mellom veien og ny bebyggelse.
- Det bør oppføres boenheter i ulike størrelser, slik at det legges til rette for ulike befolkningsgrupper.
- Det jobbes videre med å sikre trygg adkomst for gående og syklende fra planområdet frem til skole og barnehage. Standarden på Toresvei frem til Veel undersøkes og vurderes oppgradert.
- Forslagsstiller må sørge for god involvering og medvirkning fra tilstøtende naboer både innenfor og utenfor planområdet, samt lokalsamfunnsutvalg, velforeninger og interessegrupper. Medvirkning for barn og unge skal dokumenteres.

Planutvalget oppfordret også forslagstiller, i et eget vedtakspunkt som ble lagt til under behandlingen, til å gå i dialog med kommunen for å se om noen av boenhetene kan tilrettelegges for eldre.

Beskrivelse av planområdet – eksisterende forhold

Planområdet ligger ved tettstedet Veel i Torsnes, Fredrikstad kommune, og omfatter ca. 37 daa. Området avgrenses av Torsnesveien i vest og sør, Toresvei i nord og landbruksarealer i øst. Det består av spredt boligbebyggelse og blandingsskog på grunnlendt mark. Veel tettsted, med barneskole, barnehage og nærbutikk, ligger rett øst for planområdet, med gangavstand på 4–5 minutter. Toresvei fungerer som lokal adkomstvei og gang- og sykkelforbindelse, og mellom planområdet og skolen/barnehagen ligger det seks boliger. Landskapet er et åpent jordbrukslandskap brutt av lave, skogkledde koller. Kollen som planlegges utbygd utgjør østsiden av et landskapsrom, med Berg gård på jorden vest for området, Gloslifeltet i nordvest og Veel tettsted i sør og øst. Landskapet har tydelig stedstilhørighet og romlig variasjon.

Eksisterende bebyggelse i planområdet består av tre eneboliger, et skytterhus, samt en tidligere smie og en steinkjeller langs Torsnesveien. Bebyggelsen har tradisjonelt formspråk med trekledning og saltak.

Planområdet inneholder nyere tids kulturminner fra andre verdenskrig i form av skytestilling, løpegraver og rester av vakthytte. Disse er vurdert som lokalt viktige uten formelt vern. Det finnes også SEFRAK-registrerte bygninger.

Naturmiljøet preges av skinn skog på nakent berg. Det er registrert barlind og furustokkjuke (nær truet), særlig knyttet til kantsone mot bekk med økologisk funksjon for fugl og insekter. Området berører ikke dyrket mark, og natursteinforekomsten har liten økonomisk verdi. Trafikalt har området god tilknytning til gang- og sykkelveinett og betjenes av bussruter med moderat frekvens. Det er ikke avdekket særskilte risiko- eller miljøproblemer, utover aktsomhet knyttet til radon og nærliggende skytebane.

Se for øvrig kapittel 5 i planbeskrivelsen for en beskrivelse av eksisterende forhold.

Beskrivelse av planforslaget

Planforslaget for Toresvei legger til rette for et nytt boligområde med variert småhusbebyggelse, bestående av både frittliggende eneboliger og konsentrert småhusbebyggelse i form av kjede-/rekkehus. Totalt åpnes det for om lag 15 boliger, tilpasset ulike livsfaser, med mulighet for utleiedel i enkelte eneboliger. Bebyggelsen plasseres hovedsakelig langs en ny atkomstvei som følger terrengformene på toppen og vestsiden av en eksisterende åsrygg sør for Toresvei. Det er tatt inn bestemmelser i planen i §2.1.2 som stiller krav til at adkomstveien (f_KV3) skal legges skånsomt i terrenget, det skal legges vekt på å bevare den gamle skytestillingen og løpegraven i området, nye eneboliger tillates ikke utført med kjeller, det skal ikke planeres ut store flater avsluttet av bratte skråninger eller murer, og det skal ikke sprenges utover det som er nødvendig for å etablere infrastruktur og bygge ut den foreslåtte bebyggelsen. Bebyggelsen skal ha tradisjonelt formspråk med saltak og trekledning, og høyder begrenses til halvannen til to etasjer. Boligområdet skjermes av sammenhengende vegetasjonsbelter mot Torsnesveien og landbruksarealer, og det er regulert inn naturområder og friområder som gir en grønn ramme rundt bebyggelsen.

Det etableres en offentlig tilgjengelig lekeplass og flere felles friområder, blant annet rundt en eksisterende dam og historiske spor fra andre verdenskrig. Krigsminner som skytestilling og løpegraver integreres i uteområdene og tilrettelegges for lek, ferdsel og formidling gjennom stier og informasjonsskilt. Det er tatt inn en rekkefølgebestemmelse i planen i §6.1 som stiller krav til at tilknytning til nærmiljøpark i Gloslifellet skal være sikret oppfylt før det kan gis igangsettingstillatelse for nye boliger. Planen sikrer hensyn til natur- og kulturmiljø gjennom hensynssoner for blant annet barlindforekomster, verdifull kantskog, steinkjeller og gammel smie. Teknisk infrastruktur løses gjennom tilknytning til offentlig vann og avløp, lokal overvannshåndtering og felles renovasjonsløsninger. Trafikksikkerheten styrkes ved utvidelse av Toresvei med fortau og etablering av trygg intern adkomst.

Se for øvrig kapittel 6 i planbeskrivelsen for en nærmere beskrivelse av det foreslåtte tiltaket og formålsbruken i planen.

Konsekvenser av planforslaget

Planforslaget innebærer en omforming av en lav skogkledd kulle til boligformål, noe som vil endre landskapet. Forslagsstiller vurderer at konsekvensene for landskapets hovedtrekk er begrensede. Ny bebyggelse tilpasses terrengformene og underordner seg åsryggens høyde og retning. Vegetasjonsskjerm mot Torsnesveien og naturområde langs kollen bidrar til å dempe fjernvirkningen og opprettholde landskapets romlige struktur.

Når det gjelder stedets karakter, vil utbyggingen knytte bebyggelsen langs Toresvei tettere til tettstedet Veel. Områdets karakter endres fra relativt uformelt naturpreg til et småskala boligområde, men med betydelige grønne innslag. Sammenhengende felles uteområder og grøntdrag bidrar til å bevare stedets identitet og skape overgang mellom bebyggelse og omkringliggende jordbrukslandskap.

Terrengbehandling er et sentralt virkemiddel i planen. Det er tatt inn bestemmelser som stiller krav til skånsom utbygging, begrenset sprenging og tilpasning til eksisterende terrenghøyder. Eneboligene på formålsflatene avsatt til frittliggende småhusbebyggelse tillates ikke utført med kjeller, og store planerte flater og markante støttemurer er forbudt. Dette reduserer landskapsinngrep og visuell dominans.

Planområdet inneholder flere kulturminner fra nyere tid, særlig krigsminner fra andre verdenskrig, samt SEFRAK-registrert smie og steinkjeller. Disse er sikret gjennom hensynssoner og planbestemmelser. Krigsminnene integreres i felles leke- og oppholdsarealer, med sikring, synliggjøring og informasjonsskilt.

Støy er et viktig tema, særlig knyttet til Torsnesveien og nærliggende skytebane. Støyberegninger viser at enkelte boliger og uteplasser ligger i gul sone. Gjennom planbestemmelser om støyskjerming, herunder bruk av glasskjermer og skjermet plassering av utearealer, sikres det at støyforholdene tilfredsstiller gjeldende retningslinjer. Lekearealer skjermes tilsvarende.

Risiko- og sårbarhetsanalyse

Det er utarbeidet en risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS-analyse). Fremgangsmåten for utarbeidelse av ROS-analysen bygger på metode gitt i DSB veileder «Samfunnssikkerhet i kommunens arealplanlegging», 2017.

Utsjekk av aktuelle tema for ROS-analysen er gjort ved hjelp av sjekklister basert på DSBs veileder. I gjennomgangen av mulige risiko- og sårbarhetsforhold er det identifisert en uønsket hendelse som omfatter nærhet til skytebane. Det foreslås tiltak hvor krav og føringer for skytebanen skal følges opp av eier av skytebanen og politiet. Det er ikke krav om avbøtende tiltak i planområdet.

Se delkapitler 5.16 og 6.18 i planbeskrivelsen, samt Risiko og sårbarhetsanalyse (vedlegg 5).

Samråd og medvirkningsprosess

Varsling av oppstart av planarbeid ble gjort ved kunngjøring i Fredrikstad Blad, i brev til berørte naboer, gjenboere, offentlige myndigheter og interesseorganisasjoner, samt i digitale medier på Fredrikstad kommune sine hjemmesider den 07. juni 2022. Se vedlegg 17 for forslagsstillers oppsummering og kommentarer til merknader ved kunngjøring av varsel om oppstart.

Det har vært gjennomført to befaringer med Østfold fylkeskommune, kulturarv, i forbindelse med planarbeidet i 2021 og 2025.

Planen er presentert for Torsnes lokalsamfunn på deres årsmøte 4. april 2022. Her deltok ca. 20 personer, herunder også en ungdomsrepresentant. Det ble orientert om planstatus på Torsnes lokalsamfunns årsmøte 29. april 2025 med ca. 11 personer til stede.

Relevante bestemmelser

Saken er vurdert opp mot relevante bestemmelser i plan- og bygningsloven, nasjonale og regionale føringer, samt kommunale planer og retningslinjer.

Konsekvenser for sosial bærekraft

Boligsammensetningen i Torsnes består hovedsakelig av eneboliger. Rekkehusleiligheter på formålsflatene for konsentrert småhusbebyggelse (BK1-2) kan gi et nyttig bidrag til en mer variert boligsammensetning i lokalsamfunnet. Dessuten bygger plasseringen nær Torsnes skole opp om både elevgrunnlaget ved skolen og grunnlaget for å drive nærbutikken. Begge deler er viktige elementer for å opprettholde bosetting i Torsnes.

Konsekvenser for økonomisk bærekraft

a) Økonomiske konsekvenser – drifts- og investeringsbudsjett

Det er ikke ventet at den foreslåtte utbyggingen gir noen større utslag for kommunens drifts- og investeringsbudsjett. En kommunal barnehage i nærheten ble nedlagt i forbindelse med budsjettprosessen for inneværende år. Etterspørselen etter barnehagetjenester lokalt kan øke noe igjen med den foreslåtte utbyggingen, men hele kommunen er inntaksområde for barnehager.

b) Samfunnsmessige konsekvenser

Det er ikke ventet at den foreslåtte utbyggingen av boliger i denne størrelsesorden får noen større samfunnsmessige konsekvenser isolert sett. All boligutbygging bidrar til boligforsyningen og er gjenstand for eiendomsskatt. Byggenæringen vil tjene på oppføringen av boligene. Tilflytting til boliger i Torsnes bidrar også til å opprettholde bosettingen i lokalsamfunnet.

Konsekvenser for miljømessig bærekraft

Den foreslåtte utbyggingen innebærer et inngrep i et område som i dag preges av skrinn skog på en bergnabb. Plasseringen er dessuten ganske eksponert mot det verdifulle kulturlandskapet som omkranser planområdet mot vest.

Utbyggingen finner sted i et område som ligger forholdsvis perifert fra sentrum og tettstedene, og som per definisjon hører inn under et lokalsenter – Torsnes. Med hensyn til areal og mobilitet vurderes plasseringen av byggeområdet (B36) som avklart gjennom gjeldende kommuneplanens arealdel (2023-2035).

Ansattes medbestemmelse

Ikke relevant.

Vurdert for uttalelser i rådene

Saken vil bli forelagt eldrerådet og rådet for personer med nedsatt funksjonsevne i forbindelse med høring og offentlig ettersyn.

Vurdering

Beskrivelse av planforslaget

Planforslaget, som legger til rette for boligutbygging, er en naturlig oppfølging av byggeområdet (B36) som er avsatt til fremtidig boligutbygging i kommuneplanens arealdel. Den foreslåtte utbyggingen anses å være i tråd med kommuneplanens langsiktige målsetting om fordelingen av boligutbyggingen mellom byområdet, tettstedene og lokalsentra (60/30/10). I Torsnes kan den foreslåtte utbyggingen være et viktig bidrag til å opprettholde bosetting, og dermed også grunnlaget for å opprettholde skole, nærbutikk og andre viktige tjenester i lokalsamfunnet.

Kommunedirektøren mener planforslaget foreløpig ikke fullt ut innfrir de føringene og forutsetningene planutvalget har satt for planarbeidet ved behandlingen av planinitiativet, se henvisningen til tidligere vedtak i saken ovenfor. Det gjelder særlig kulepunkt 3 om at *«Stedstilpasning skal legges til grunn ved utforming av ny bebyggelse»* og kulepunkt 4 *«Så mye som mulig av eksisterende terreng og vegetasjon skal tas vare på. Utbyggingen skal utføres skånsomt og terrengtilpasset»*.

Konsekvenser av planforslaget

Adkomstveien (f_KV3) vil berøre nyere tids kulturminner fra andre verdenskrig (skyttergrav/løpegrav). De øvrige delene av dette kulturminnet som strekker seg ut i arealene som er foreslått avsatt til lekeareal (o_LEK) og friområde (f_FRI2) ivaretas ved at løpegraven/skyttergraven blir fylt opp med grus/maskinkult, men fortsatt synlig for kommende slekter. Det er dessuten stilt krav i bestemmelsene til informasjonsskilt for formidling av krigshistorien. Kommunedirektøren mener dette kan være en god kompromissløsning som både håndterer behovet for lekearealer og tar vare på spor etter krigshistorien. Løsningen er utviklet gjennom dialog med kulturminnemyndighetene i fylkeskommunen.

Takform og møneretning har vært et diskusjonstema i planarbeidet. Byantikvar har gitt innspill om at møneretningen på foreslått bebyggelse bør styres slik at kun gesimser vender ut mot kulturlandskapet i vest. Dette for å sikre bedre tilpasning til landskapet og stedet.

Kommunedirektøren mener at planforslaget, ideelt sett, burde hatt en mer restriktiv innramming av handlingsrommet til å gjøre terrenginngrep i forbindelse med utbyggingen. Bestemmelsene burde spesifisert at ny bebyggelse skal tilpasses eksisterende terreng og at opparbeidelse, herunder sprenging, for nye tomter skal begrenses til et minimum. Kommunen og forslagsstiller har, på bakgrunn av planutvalgets føringer og forutsetninger ved behandling av planinitiativet, drøftet problemstillinger knyttet til landskapsvirkninger, arkitektur, bygningstypologi og terrenginngrep i flere omganger uten helt å komme til enighet. Kommunedirektøren stiller seg fremdeles kritisk til at innretningen på reguleringsbestemmelsene ikke fullt ut sikrer en skånsom terrengbehandling under utbygging av boliger på et sted som ligger eksponert ut mot et verdifullt kulturlandskap.

Naturmangfold

Det vises til vurderingen som forslagsstiller har gjort av det foreslåtte tiltaket sett opp mot kravene som følger av bestemmelsene i kapittel II i naturmangfoldloven §§8-12, se delkapittel 7.6 i planbeskrivelsen. Kommunedirektøren slutter seg i all hovedsak til de slutningene som forslagsstiller har trukket av sin vurdering. Kommunedirektøren vil samtidig minne om at hvert enkelt naturinngrep også føyer seg inn i en samlet belastning med andre naturinngrep, og at det er viktig å vurdere dette på overordnet plannivå. Trekkveier for vilt er et eksempel på at vandringsmuligheter og avstand mellom naturområder også har betydning for å opprettholde levedyktige bestander og landskapsøkologiske sammenhenger.

Samråd og medvirkningsprosess

Plankonsulentene mottok 8 innspill i forbindelse med varsel om oppstart. Varslingsinnspillene er referert og kommentert i vedlegg 17.

Alternative løsninger

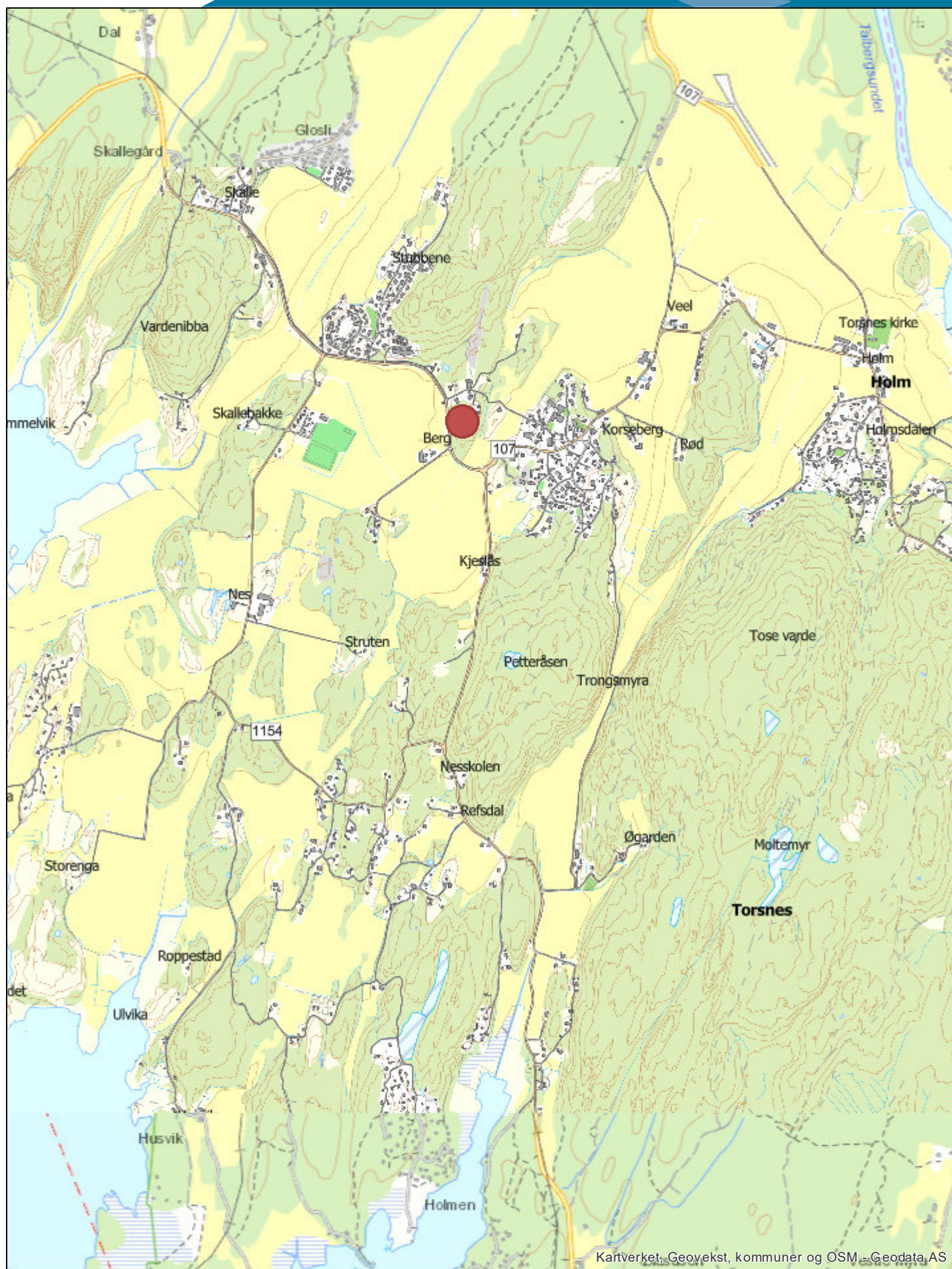
Et alternativ kan være å sende saken tilbake til administrasjonen for bearbeiding, spesielt med tanke på terrenginngrep og arkitektur.

Et annet alternativ er å ikke legge reguleringsforslaget ut til offentlig ettersyn.

Konklusjon

Kommunedirektøren har ingen flere merknader i denne fasen av behandlingsprosessen. Det forutsettes at planforslaget blir vurdert og bearbeidet på grunnlag av innkomne uttalelser etter høring og offentlig ettersyn. Kommunedirektøren anbefaler planutvalget å gjøre vedtak om at planforslaget sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn.

Kartverket, Geovekst, kommuner og OSM - Geodata AS

0 500 1 000 Meter

Fredrikstad kommune

Dato 14.03.2022

Målestokk 1:20 000

Råd for personer med funksjonsnedsettelses vedtak 24.08.2026:

Råd for personer med funksjonsnedsettelses behandling:

Saksnr.: 2026/17158
Dokumentnr.: 4
Løpenr.: 274790/2026
Klassering: G00

Møtebok

Behandlet av	Møtedato	Utvalgssaksnr.
Råd for personer med funksjonsnedsettelse	24.08.2026	17/26
Eldrerådet	25.08.2026	17/26
Samfunnsutvalget	26.08.2026	27/26
Helseutvalget	26.08.2026	26/26
Formannskapet	03.09.2026	
Bystyret	10.09.2026	

Svar på høring av NOU 2026:6 - Den nye velferdskommunen

Kommunedirektørens innstilling

Kommunedirektøren anbefaler formannskapet å gi følgende innstilling til bystyret:

1. Vedlagte forslag til høringsuttalelse oversendes Helse- og omsorgsdepartementet.

Sammendrag

Innovasjons- og samskapingsutvalget la 28. mai 2026 fram NOU 2026: 6 *Den nye velferdskommunen*. Utredningen beskriver hvordan samskaping og innovasjon kan bidra til bærekraftige helse-, omsorgs- og velferdstjenester i årene framover. Utvalget foreslår tre hovedgrep: et målrettet samfunnsoppdrag for framtidens velferd, et nasjonalt praksisnært program og et nasjonalt skaleringsfond for vellykkede kommunale løsninger.

Fredrikstad kommune kjenner seg igjen i utfordringsbildet som utredningen beskriver, og støtter i hovedsak forslagene som legges fram. Utredningen peker i samme retning som kommunen selv har beveget seg de siste årene. De foreslåtte virkemidlene kan gi kommunen bedre forutsetninger for å videreføre og styrke en utvikling som allerede har gitt gode resultater.

Vedlegg

- 1 NOU 2026-6 Sammendrag
- 2 Svar på høring av NOU 2026:6 - Den nye velferdskommunen

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

[NOU 2026:6 Den nye velferdskommunen](#)

Saksopplysninger

Rådet for personer med funksjonsnedsettelse, eldrerådet, helseutvalget og samfunnsutvalget uttaler seg til saken før sluttbehandling i formannskapet og bystyret.

Regjeringen oppnevnte Innovasjons- og samskapingsutvalget 18. oktober 2024. Utvalget ble bedt om å ta utgangspunkt i hovedinnretningen i Meld. St. 24 (2022–2023) *Felleskap og meistring – Bu trygt heime* (Bo trygt hjemme-reformen), og gi innspill til hvordan samskaping og innovasjon kan benyttes i utviklingen av nye og bærekraftige løsninger.

Utvalget beskriver et utfordringsbilde der Norge i 2030 for første gang vil ha flere personer over 65 år enn barn og unge under 20 år. Samtidig synker andelen personer i yrkesaktiv

alder, og presset på kommunale helse- og omsorgstjenester øker. Utvalget foreslår ikke nye lovpålagte oppgaver for kommunene, men tre hovedgrep som skal styrke kommunenes handlingsrom og omstillingsevne.

1. Et målrettet samfunnsoppdrag for framtidens velferd

Utvalget anbefaler at staten lanserer et målrettet samfunnsoppdrag på tvers av aktører, interesser og sektorer, med en tiårig ramme. Målet er todelt: å redusere og utsette behovet for velferdstjenester gjennom forebygging og helsefremmende innsats, og å øke kapasiteten gjennom bedre utnyttelse av samfunnets samlede ressurser.

Samfunnsoppdraget skal utvikles som en samskapende prosess mellom stat, kommunesektor, forsknings- og innovasjonsmiljøer, arbeidslivets parter, næringsliv, sivilsamfunn og innbyggere. Det skal ikke utformes ensidig fra statlig nivå.

2. Et nasjonalt praksisnært program for den nye velferdskommunen

Programmet bør ifølge utvalget ha tre delmål: å styrke helsefremmende og forebyggende velferd, ta i bruk gode modeller for organisering og styring av tjenestene, og innføre nye boformer, helseteknologi og digitale verktøy. Programmet foreslås gitt en ramme på 2 milliarder kroner, som over tid økes til et nivå tilsvarende 1 prosent av kommunenes samlede inntekter. Det foreslås gjennomført over to femårsperioder, med et midtveis stoppunkt for evaluering. Programmet skal forvaltes som en samlet portefølje, der statsforvalterne gis operativt ansvar for tildeling og veiledning. Eksisterende små tilskuddsordninger foreslås innlemmet i programmet.

3. Et nasjonalt skaleringsfond for vellykkede kommunale løsninger

Utvalget peker på at mange gode løsninger utvikles lokalt, men at de ofte ikke tas i varig bruk eller deles systematisk med andre kommuner. For å motvirke dette, foreslår utvalget å etablere et nasjonalt skaleringsfond for vellykkede kommunale løsninger. Fondet foreslås etablert med en tiårig ramme og én milliard kroner årlig i perioden. Formålet er å støtte videreutvikling, utprøving og tilpasning av lovende løsninger, slik at de kan tas i bruk av flere kommuner.

Utvalget trekker særlig fram følgende temaer som avgjørende for å lykkes med samfunnsoppdraget:

Et mer mangfoldig og fleksibelt arbeidsliv

Arbeidskraften blir knappere. Teknologi kan bidra, men vil bare i begrenset grad erstatte behovet for personell i en personellintensiv sektor som helse og omsorg. Utvalget peker derfor på behovet for en dreining fra utenforskap til en mer aktiv politikk for innenforskap. Dette omfatter blant annet bedre tilrettelegging for at pensjonister som ønsker det, kan stå lenger i arbeid.

Mestring og helse i hverdagen

Utvalget mener at ressursene i for stor grad brukes til reparerende tiltak, og at helsefremmende og forebyggende tilbud må tas i bruk tidligere. Målet er å forebygge funksjonsfall, ensomhet og sykdom før behovet for mer omfattende tjenester oppstår.

Pårørendes posisjon

Utvalget peker på at pårørende allerede gjør en omfattende innsats, og at personer som påtar seg omsorgsoppgaver for sine nærmeste, må ivaretas bedre. Utvalget foreslår blant annet betydelig utvidede lønnede permisjonsrettigheter for pårørende, samordnet kunnskaps- og kompetanseformidling og tidlig intervensjon og bistand til unge pårørende.

Frivilligheten som velferdspartner

Utvalget mener det er nødvendig å styrke kommunenes forutsetninger for å samhandle med frivilligheten. Frivilligheten er ikke en automatisk tilgjengelig ressurs, men forutsetter tilrettelegging og gode rammevilkår. Utvalget foreslår derfor en opprydding i dagens mange små og smale tilskuddsordninger, og anbefaler færre, mer fleksible og mer robuste ordninger med flerårig støtte.

Helsefremmende og forebyggende boformer

Utvalget foreslår at Eldreboligprogrammet legges inn under det målrettede samfunnsoppdraget og ses i sammenheng med det praksisnære programmets delmål om boformer og helseteknologi. For å styrke Eldreboligprogrammet foreslår utvalget blant annet følgende grep:

- etablere ordninger som åpner for utprøving av innovative boformer, som trygghetsboliger og sosiale boformer, med stimulering til både eie- og leiemodeller
- åpne for mer tverrsektoriell utforskning gjennom brede forsøkshjemler i Husbankens mandat og virkemidler
- etablere en «sandkasse for nye boformer», der kommuner, utbyggere, tjenesteapparat og beboere prøver ut nye boligløsninger gjennom få, utvalgte og systematiske piloter
- bygge ut ordninger som gir sterkere stimulering til aldersvennlig ombygging av egen bolig gjennom finansiering og veiledning

Relevante bestemmelser

Kommuneloven, helse- og omsorgstjenesteloven, forvaltningsloven m.fl.

Konsekvenser for sosial bærekraft

Organiseringen av framtidens velferdstjenester har stor betydning for sosial bærekraft. Utredningen legger vekt på forebygging, mestring, deltakelse og bedre samspill mellom kommune, innbyggere, pårørende, frivillighet og andre samfunnsaktører.

Konsekvenser for økonomisk bærekraft

Fredrikstad kommune bruker en betydelig andel av sine midler på lovpålagte helse-, omsorgs- og velferdstjenester. Forslagene i utredningen kan derfor få betydning for kommunens økonomiske bærekraft, handlingsrom og evne til å møte framtidige tjenestebehov.

Konsekvenser for miljømessig bærekraft

Ikke vurdert i saken.

Ansattes medbestemmelse

Utredningen er sendt på åpen høring. Arbeidstakerorganisasjonene er høringsinstanser på lik linje med kommunen.

Vurdert for uttalelser i rådene

Saken fremmes for eldrerådet og rådet for personer med funksjonsnedsettelse.

Vurdering

Kommunedirektørens vurderinger framgår av forslaget til høringsuttalelse. Høringsuttalelsen legger til grunn at Fredrikstad kommune i hovedsak støtter utvalgets forslag, og at de foreslåtte nasjonale virkemidlene kan bidra til å styrke kommunenes handlingsrom, omstillingsevne og mulighet til å utvikle bærekraftige velferdstjenester i samarbeid med innbyggere, frivillighet, næringsliv og forsknings- og innovasjonsmiljøer.

Det anbefales at kommunen legger frem en høringsuttalelse da utredningen omhandler sentrale rammevilkår for kommunens framtidige helse-, omsorgs- og velferdstjenester

Alternative løsninger

Fredrikstad kommune kan velge å ikke sende inn ett eget høringssvar, alternativt gjøre endringer i forslag til høringssvar før det sendes inn.

Konklusjon

Kommunedirektøren anbefaler at Fredrikstad kommune oversender vedlagte høringsuttalelse til Helse- og omsorgsdepartementet.

Sammendrag

Dette utvalget er bedt om å gi råd til regjeringen om hvordan samskaping og innovasjon kan benyttes i utviklingen av nye og bærekraftige løsninger i framtidens helse-, omsorg og velferdstjenester, med kommunen som omdreiningspunkt. En sentral forutsetning er at disse tjenestene også i framtida skal være universelle og et offentlig ansvar. Utvalget leverer med dette et samlet forslag.

Utfordringene er kjente

Norge står ved et vendepunkt i utviklingen av velferdssamfunnet. Vi blir flere eldre, og behovet for helse-, omsorgs- og velferdstjenester vil øke betydelig i årene som kommer. Andelen i yrkesaktiv alder blir mindre, og det blir knappere tilgang på arbeidskraft. Balansen mellom unge og eldre deler av befolkningen endres. Det blir også færre å fordele pårørendeoppgavene på, og grunnlaget for å opprettholde frivillig innsats kan bli svakere. Samtidig vokser behovet for tjenester også i yngre aldersgrupper, og flere barn og unge står i utenforskap. Til sammen utfordrer dette bærekraften i dagens velferdsmodell.

Disse utviklingstrekkene er ikke nye. De har vært kjent lenge, og skiftende regjeringer har hatt som mål å bruke den demografisk sett stille perioden til å bygge ut kapasiteten og styrke kvaliteten i de kommunale helse- og omsorgstjenestene. Nå nærmer vi oss et nytt tidsskille. I 2030 fyller de første etterkrigsbarna 85 år, og framskrivninger viser at for første gang vil det være flere personer over 65 år enn barn og unge i Norge. Samtidig peker Perspektivmeldingen på et vendepunkt i 2030, der offentlige utgifter å øke raskere enn inntektene dersom dagens velferdsnivå opprettholdes uten større endringer. Da vil også konsekvensene av en aldrende befolkning for alvor slå inn i kommunenes tjenester. Mange kommuner er allerede der. NOU 2011: 11 *Innovasjon i omsorg* ga oss 10–15 år. Nå er vi der – 15 år senere.

Norge er godt stilt. Vi har sterke offentlige finanser, høy arbeidsdeltakelse og et godt utbygd velferdssystem. Vi har også en sterk tradisjon for partssamarbeid og kompetente, engasjerte medarbeidere. Vi har en eldre befolkning

som gjennomgående er friskere og mer ressurssterk enn tidligere generasjoner, mange pårørende som ønsker å stille opp for sine nærmeste, og et omfattende frivillig engasjement. Vi har en ideell sektor som over lang tid har bidratt til å bygge ut velferdstjenester gjennom nye løsninger, tilbud og driftsformer. I tillegg har vi et næringsliv som ønsker å bidra til å utvikle nye velferdsløsninger sammen med det offentlige. Vi er en digitalt moden befolkning, med bred tilgang til offentlige digitale tjenester. Svært mange har høy digital kompetanse, men det er fortsatt mange som har for lav digital kompetanse.

I dette bildet blir avansert teknologi, særlig kunstig intelligens, en stadig viktigere del av verktøykassen. Kunstig intelligens gir store muligheter i utviklingen av framtidens velferdstjenester, og kan bidra til bedre ressursbruk, gjennom blant annet mer treffsikre tjenester og mer tid til menneskelig oppfølging. Samtidig må vi møte teknologien med klokskap. KI kan også innebære risiko, som svekket personvern, skjevheter i beslutninger og større avstand mellom tjenestene og innbyggerne dersom teknologien brukes ukritisk. Derfor må KI tas i bruk på en måte som styrker, og ikke erstatter tillit, faglighet og menneskelig nærhet i velferden.

I dag rettes mye oppmerksomhet gjennom ulike virkemidler mot utvikling, tidligfaser og pilotering av nye løsninger, mens implementering, skalering og spredning vies for liten oppmerksomhet. Det legges også stor vekt på lokale forutsetninger og behov, unike eller ikke. Denne formen for praksisnær innovasjon anser utvalget som en styrke. Samtidig bidrar dette til det utvalget oppfatter som en form for «pilotsyke», der nye løsninger prøves ut i avgrensede prosjekter uten at det i tilstrekkelig grad legges til rette for varig forankring i drift eller overføring til andre kommuner og sammenhenger. Utvalget mener at denne svakheten forsterkes av manglende samordning mellom sektorer, nivåer og virkemidler og av store forskjeller mellom kommunene når det gjelder økonomisk handlingsrom, kompetanse, ledelse og organisatorisk kapasitet. Med et økende prioriteringspress og strammere rammer er det etter

utvalgets vurdering ikke tilstrekkelig med flere pilotprosjekter og lokalt selvstyre alene. For dette utvalget framstår det som en av våre største utfordringer at drift, akutte behov og krav om raske resultater overskygger langsiktighet, forebygging og innovasjon i en situasjon der behovene øker og ressursene blir knappere, og det blir stadig viktigere å finne nye løsninger.

Den nye velferdskommunen

En rekke utredninger og analyser har beredt grunnen for dette utvalget. Generalistkommuneutvalget og Kommunekommisjonen gir begge utførlige analyser av kommunenes situasjon. Helsepersonellkommisjonen tegner et alvorlig bilde av ressursmangel i helse- og omsorgssektoren. Perspektivmeldingen understreker både at det økonomiske handlingsrommet blir mindre, mens mangel på arbeidskraft anslås å øke. Dette utvalget har lagt vekt på å bygge videre på dette kunnskapsgrunnlaget, og som det er bred aksept om. Vårt oppdrag handler dermed i sin essens om å finne løsninger. Derfor har vi også brukt mye tid og innsats på dialog og samskaping underveis i prosessen. Arbeidet handler særlig om hvordan samskaping og innovasjon kan og bør bidra til å møte både økende velferdsbehov og ressursknapphet, og ivareta velferden over tid.

Begrunnelsen er at velferd ikke skapes av offentlige tjenester alene. Gode liv, god helse og trygghet utvikles i samspillet mellom innbyggere, familier, nærmiljø, sivilsamfunn, arbeidsliv og offentlige tjenester. Løsninger utvikles ofte i samspill mellom brukere, medarbeidere, forskning og næringsliv. Det betyr ikke at ansvaret skyves bort fra det offentlige, men at offentlig innsats i større grad må støtte, mobilisere og spille sammen med den enkeltes og samfunnets ressurser. En slik tilnærming kan bidra til å forebygge behov, styrke funksjon og deltakelse, og redusere eller utsette behovet for mer ressurskrevende tjenester, og slik sikre velferd for innbyggerne med knappere ressurser.

Utvalget legger til grunn at innovasjon må forstås bredt. Det handler ikke bare om ny teknologi, men om nye måter å organisere oppgaver på, nye samarbeidsformer mellom aktører, nye grep i tjenesteutvikling og nye måter å styrke innbyggernes muligheter til å mestre hverdagen på. På samme måte handler samskaping om mer enn samarbeid. Det handler om å mobilisere ulike aktører til å bidra med sine ressurser, erfaringer og perspektiver, og utvikle løsninger der innbyggere, brukere og pårørende gis reell plass i utfor-

ming og gjennomføring. Innovasjon og samskaping forstås dermed ikke som et tillegg til den ordinære velferdspolitikken, men som nødvendige forutsetninger for å videreutvikle den.

Kommunene vil være sentrale i omstillingen av måten vi sikrer velferd på, som tjenesteyter, samfunnsutvikler, planmyndighet og demokratisk arena. De har en viktig rolle i å forvalte ressurser, utvikle og ta i bruk nye løsninger, styrke tilliten til framtidige tjenester og mobilisere ressurser i lokalsamfunnet. På denne bakgrunnen foreslår utvalget mål for den nye velferdskommunen, inspirert av både innovasjon og samskaping som kunnskapsfelt. Den nye velferdskommunen må forebygge og tilpasse tjenester, boliger, lokalsamfunn og nærmiljø til endrede behov, og legge til rette for samarbeid med brukere, medarbeidere, pårørende, forskning, næringsliv, ideell sektor og frivillighet om behovsforståelse og utvikling av nye løsninger. Videre må den nye velferdskommunen ta i bruk og tilpasse løsninger som er utviklet andre steder, mobilisere ressurser på nye måter og delta i utvikling og implementering av velferdsteknologi og nye tjenestemodeller. I tillegg må kommunene delta i praksisnær forskning og systematisk ta i bruk forskning i behovsanalyser, evaluering og kunnskapsbasert beslutningstaking, ikke minst i planarbeidet.

Når utfordringene er sammensatte og varierer mellom kommuner og lokalsamfunn, blir det mindre hensiktsmessig å styre gjennom detaljerte krav til løsninger og gjennomføring. Samtidig må det sikres praksisnært handlingsrom innenfor strammere rammer, og legges bedre til rette for å mobilisere til forsøk og utprøving, slik at nye løsninger kan utvikles og forbedres gjennom erfaring. Det er behov for en mer framoverlent stat – en innovasjonspartner som spiller på lag med kommunene. Det betyr en stat som både sikrer økonomiske og organisatoriske rammer for nyskaping og samskaping, og som tar større ansvar for synergier og spredning av gode løsninger. Det innebærer også mer dynamisk veiledning, flere felles forsøk og større evne til å utvikle, prøve ut og forbedre løsninger i fellesskap. Det innebærer større grad av nasjonale strukturer som både gir rom til utforskning og til å høste gevinster på tvers av kommunene. For å møte kompleksiteten og omfanget i framtidens velferdsbehov må det ikke minst etableres strukturer som gir langsiktig velferdspolitikket et mer robust institusjonelt hjem.

Kjernen i utvalgets mandat handler om at velferd skapes i fellesskap, mellom kommune og innbygger, med sivilsamfunn, pårørende, frivillighet, næringsliv og forskning på laget. Synergiene dette

utløser, er ikke minst viktig i et beredskapsperspektiv. I akutte kriser er myndighetene avhengige av at flest mulig klarer å ta ansvar for seg og sine, slik at de mest sårbare i samfunnet kan fanges opp med de ressursene vi har. Utvalget mener at vi vil være avhengige av sømløse løsninger som frigjør kapasitet til å prioritere der det virkelig trengs. På denne måten bidrar beredskapsagendaen også til at vi klarer å koble og mobilisere ressurser innenfor ordinær drift i velferdstjenestene. I en stadig mer urolig verden mener utvalget det er avgjørende å se velferd og beredskap i sammenheng, og framheve kommunens nøkkelrolle som velferdsleverandør. Kommunen er ikke bare en tjenesteyter, men også en samfunnsbygger og en samarbeidspartner for statlige myndigheter, sivilsamfunn og næringsliv. Ved å styrke samhandlingen og tenke helhetlig kan vi bygge et mer motstandsdyktig og inkluderende samfunn som er rustet for en verden i endring.

Omstillingsevne under press

Kommunenes forutsetninger for omstilling er imidlertid under press. Mange kommuner opplever økonomiske utfordringer, parallelt med økende tjenestebehov, kapasitets- og rekrutteringsutfordringer og et styringssystem som gir lite rom for lokal tilpasning og innovasjon. Det er også store forskjeller mellom kommuners samlede evne til å planlegge, styre og gjennomføre sine oppgaver på en effektiv, forsvarlig og langsiktig måte. Omstillingsevnen varierer betydelig, og forsterkes ytterligere av at innovasjon og samskaping også er avhengig av lokale forhold som kultur, kompetanse og ledelse for å lykkes. Samlet sett reflekterer rammebetingelsene i for liten grad omfanget og kompleksiteten i arbeidet med å utvikle og opprettholde velferden over tid.

Utvalget legger til samtidig grunn at framtidens velferdsutfordringer er så store at de ikke gir rom for å overføre flere og mer komplekse oppgaver fra spesialisthelsetjenesten til kommunene, slik mandatet legger til grunn. En slik tilnærming ville forutsette kapasitet, kompetanse og øvrige rammebetingelser som ikke vurderes realistisk for en allerede presset kommunesektor.

Utvalgets oppgave er ikke å utfordre generalistkommuneprinsippet eller foreslå en ny kommuneinndeling, en ny ansvarsdeling eller en samlet reform av helsetjenesten, men å vurdere hvordan samfunnet innenfor og på tvers av strukturer kan utvikle nye og mer bærekraftige måter å skape velferd på. Vårt utgangspunkt er velferdskommunen. Men uansett hvordan ansvar

og oppgaver fordeles framover, vil Norge være et land preget av lange avstander, der personell, strammere ressurser og endrede behov vil kreve innovasjon, nye samarbeidsformer og sterkere samskaping mellom kommuner, tjenester, innbyggere, pårørende, sivilsamfunn, ideelle aktører og næringsliv. Organisatoriske grep alene er ikke tilstrekkelige for å håndtere disse mellomrommene. På denne bakgrunn fokuserer utvalget sitt arbeid til å vurdere hvordan innovasjon, nye samarbeidsformer og samskaping kan bidra til bedre oppgaveløsning og øke det reelle handlingsrommet for å trygge framtidens velferd.

Utvalgets anbefalinger

Utvalget er bedt om å bidra til å møte framtidens ressursutfordringer med grep som kan redusere eller utsette befolkningens behov for tjenester, og gjennom grep som gjør bedre bruk av ressurser og personell. Utgangspunktet har vært å undersøke hvordan innovasjon og samskaping kan frigjøre kapasitet i helse- og omsorgstjenestene, og å finne muligheter og modeller for samskaping mellom kommuner, tjenesteutøvere, innbyggere, sivilsamfunn, ideelle aktører og næringslivet som bidrar til å trygge framtidens velferd.

Kjernen i utvalgets mandat handler om at velferd skapes i fellesskap, mellom kommune og innbygger, med sivilsamfunn, næringsliv og forskning på laget. Synergiene dette utløser er viktig i et beredskapsperspektiv. Utvalget mener at vi framover er avhengige av løsninger som frigjør kapasitet til å prioritere der det virkelig trengs. På denne måten bidrar beredskapsagendaen til at vi klarer å koble og mobilisere ressurser innenfor ordinær drift i velferdstjenestene.

Med utgangspunkt i mandatet legger utvalget her fram et samlet løft som vil gjøre velferdskommunen mer fleksibel, mer kunnskapsbasert, mer innovativ og samskapende, og bedre i stand til å implementere og skalere vellykkede løsninger enn tidligere. Den nye velferdskommunen bygger videre på dagens styrker, men utvalget foreslår også grep for å sikre nødvendig handlingsrom og høste større samfunnsgevinster. Samlet sett vil våre forslag gi et betydelig bidrag til å sikre bærekraften i velferdstjenestene, og å bidra til at innbyggerne fortsatt kan forvente gode, trygge og relevante tjenester i årene som kommer.

Vi har tatt utgangspunkt i et tydelig mål om å utvikle – ikke svekke – velferdskommunen, og lagt en rekke prinsipper til grunn. Implementering og spredning av god praksis og vellykkede modeller vurderes som avgjørende. Videre

mener utvalget at kommunene i dagens situasjon ikke bør tilføres nye oppgaver gjennom overføring fra spesialisthelsetjenesten. Vi foreslår derfor heller ingen nye lovpålagte oppgaver. Våre anbefalinger tar utgangspunkt i å styrke det kommunene allerede er gode på, og i hovedsak bygge videre på eksisterende strukturer, roller og samarbeidsformer, der det er hensiktsmessig.

Innovasjon og samskaping vurderes som nødvendige virkemidler for å trygge framtidens velferd og møte komplekse utfordringer. Samtidig er utvalget tydelig på at dette ikke kan løse alle strukturelle og kapasitetsmessige utfordringer i velferdskommunen alene.

Tre hovedgrep

Utvalget foreslår tre hovedgrep for å sikre den nye velferdskommunen handlingsrom og insentiver til både å redusere og utsette behovet for velferdstjenester og styrke kapasiteten til å møte økende etterspørsel.

1. Et målrettet samfunnsoppdrag for framtidens velferd

Utvalget mener at framtidens velferdsbehov og tilgang på ressurser er en så kompleks floke at staten bør lansere et målrettet samfunnsoppdrag (*mission*), på tvers av aktører, interesser og sektorer, med mål om å trygge framtidens velferd med knappere ressurser. Økende behov og knappere ressurser gjør det helt nødvendig å utvikle velferden på nye måter. Et samfunnsoppdrag kan samle innsatsen om forebygging, tidlig innsats og bedre bruk av samfunnets ressurser i og rundt tjenestene. Det gir en samlet strategisk innsats, som i større grad forplikter til nødvendige samfunnsseffekter. Det gir tverrsektoriell forpliktelse også hos statlige etater og nasjonale myndigheter, som kommunens innovasjonspartnere.

Utvalget mener målet med samfunnsoppdraget bør være

- å betydelig redusere og utsette behovet for velferdstjenester i møte med demografiske endringer og ressursknapphet gjennom forebygging og helsefremmende innsats; og
- å øke kapasiteten til å sikre velferd for hele befolkningen gjennom bedre utnyttelse av samfunnets samlede ressurser

Det er nettopp kombinasjonen av disse som gjør det aktuelt som et målrettet samfunnsoppdrag. Et målrettet samfunnsoppdrag for framtidens velferd forplikter regjeringen til strategisk oppfølging av en betydelig samfunnsfloke, med den nye vel-

ferdskommunen i sentrum. Det vil styrke samarbeid på tvers av sektorer, gjøre ressursbruken mer effektiv og bidra til raskere framdrift gjennom bedre koordinering. Et slikt felles oppdrag kan også bidra til økt engasjement, tydeligere ansvarsforhold og gjøre det lettere å mobilisere offentlig, privat og frivillig sektor rundt framtidens velferds løsninger som en kompleks samfunnsutfordring. Oppdraget bør gis en tiårig ramme, eksempelvis innen 2040.

Med dette er det tatt et første skritt ved å tydeliggjøre behovet for et samlet grep og peke på et overordnet mål for et samfunnsoppdrag for framtidens velferd. Det er imidlertid avgjørende at oppdraget ikke utformes ensidig ovenfra, men formes, organiseres og innrettes som en samskappende prosess mellom staten, kommunesektoren, forsknings- og innovasjonsmiljøer, arbeidslivets parter, næringsliv, sivilsamfunn og innbyggere. Bare gjennom en slik bred og forpliktende involvering kan oppdraget få tilstrekkelig legitimitet, treffe de faktiske utfordringene i velferdskommunen og mobilisere de ressursene og den gjennomføringskraften som kreves.

Samtidig er det behov for styringsformer som i større grad understøtter lokal omstillingsevne. Dette tilsier forenkling, større lokalt handlingsrom og risikoavlastning. Utvalget forventer at staten uansett fjerner barrierer i statlig lovverk og finansieringsordninger som hindrer innovasjon og samskaping, både innad i kommunen og med andre aktører og forvaltningsnivåer. Utvalget peker spesielt på barrierer som hindrer samhandlingen mellom de to største virksomhetene i den kommunale helse- og omsorgstjenesten, sykehjem og hjemmetjenester.

Det er utvalgets klare anbefaling at utfordringene er så komplekse at de bør møtes med et målrettet samfunnsoppdrag. Dersom regjeringen likevel ikke ønsker å ta i bruk et slikt virkemiddel, mener utvalget like fullt at regjeringen bør styre innsatsen som ett samlet tverrsektorielt strategisk innsatsområde.

2. Ett praksisnært program for den nye velferds kommunen

Utvalget anerkjenner behovet for at god kommuneøkonomi bør være hovedprinsippet for finansiering av kommunale oppgaver. Utvalget mener imidlertid at det er gode grunner til å opprettholde og styrke risikoavlastende midler for kommunene til å realisere omstillingen. Innovasjon innebærer usikkerhet og tar tid, og i en presset kommuneøkonomi vil prosjekter med usikker

gevinst ofte bli nedprioritert til fordel for lovpålagte og akutte oppgaver. Særlig for mindre kommuner kan slike midler være avgjørende for i det hele tatt å delta i utviklingsarbeid.

Utvalget mener at økonomiske virkemidler må gi kommunene langt mer fleksibilitet, langsiktighet og rom for å møte floker på tvers av sektorer ut fra lokale behov, og til å mobilisere samfunnets samlede ressurser. Utvalget foreslår derfor som hovedgrep å etablere et nasjonalt praksisnært program som sikrer den nye velferdskommunen handlingsrom og omstillingsevne. Programmet må sikre både volum og fleksibilitet til å møte utfordringene og gi rom for både nytenkning, tidlig utforskning og implementering, samt sikre langt mer systematisk tilgang på andres erfaringer. Programmet bør ha følgende delmål:

1. **Styrke helsefremmende og forebyggende velferd:** et delmål som mobiliserer innbyggere, medarbeidere, frivillighet, ideelle aktører og næringsliv i fellesskap for å støtte aktivitet, deltakelse og prososial atferd. Målet er å øke befolkningens funksjon, helse og levekår gjennom aktivt deltakende lokalsamfunn og sosial inkludering.
2. **Ta i bruk gode modeller for organisering og styring av tjenestene:** et delmål som samler aktører på tvers av sektorer om å frigjøre kapasitet, styrke kompetanse og mobilisere ressurser. Målet er å mobilisere de som kan og vil bidra i velferdstjenestene. Dette kan blant annet skje gjennom nye arbeids- og samhandlingsformer, bedre samhandling med medarbeidere, brukere og pårørende, næringsliv og sivilsamfunn.
3. **Innføre nye boformer, helseteknologi og digitale verktøy:** et delmål som sikrer nødvendig kompetanse i sektoren til å realisere gevinster og mobilisere til trygg, ansvarlig og skalerbar bruk av nye boformer, helseteknologi og digitale verktøy. Målet er å sikre innbyggernes velferd ved å styrke kapasitet i kommunale velferdstjenester gjennom systematisk bruk av kompetanse, innovasjon og teknologi.

Programmet bør gjennomgående oppfordre til å mobilisere samfunnsressurser til felles innsats for å nå det målrettede samfunnsoppdraget. Programmet bør innrettes og forvaltes som en samlet portefølje på tvers av kommunene, og der statsforvalterne gis et operativt ansvar for tildeling og veiledning. Dette bør understøttes av en tydelig forskningsstrategi som sikrer systematisk dokumentasjon, tilgang på erfaringer og evaluering av framdrift og måloppnåelse. En slik programinnret-

ning vil gi bedre grunnlag for å prioritere tiltak med dokumenterte effekter og for å utvikle prosjektporteføljer der tiltakene virker sammen, snarere enn å konkurrere om oppmerksomhet og ressurser. Programmet bør gå over to femårsperioder. Det gir nødvendig langsiktighet og forutsigbarhet for kommunene og deres partnere. Det foreslås at perioden deles opp for å gi et tydelig stoppunkt for en midtveisevaluering.

En viktig forutsetning er økonomiske rammer som er tilpasset kommunesektorens ansvar og omfang, og som gir reell mulighet for langsiktig og systematisk arbeid med innovasjon, omstilling og tjenesteutvikling. Utvalget foreslår at programmet gis en ramme på 2 milliarder kroner, og at denne økes til et nivå som tilsvarer 1 prosent av kommunenes samlede inntekter. Samtidig vil utvalget understreke at det er et selvstendig poeng å endre dagens praksis med mange små og smale tilskuddsordninger, og foreslår at relevante tilskuddsordninger innlemmes i programmet, slik at ressursene i større grad samles og gir kommunene én tydeligere inngang til statlig støtte for innovasjon og utviklingsarbeid. Dette vil gi programmet nødvendig tyngde og samtidig tydeliggjøre at staten anerkjenner at utviklingen av framtidens velferdstjenester krever et forpliktende og likeverdig samspill mellom nasjonale myndigheter og kommunene.

I tillegg anbefaler utvalget at regjeringen innlemmer relevante tilskuddsordninger fra velferdsdepartementene i programmet, for slik å unngå overlappende eller tilgrensende formål med programmets tre delmål.

3. Fra prosjekt til spredning og varige løsninger

Noe av kommunesektorens styrke – det praksisnære og lokale – har også blitt en utfordring. Utviklingsarbeid blir ofte fragmentert og i for liten grad rettet mot gjennomføring, deling og læring. Det legges til rette for forsøk og utprøving, mens implementering, skalering og spredning blir et lokalt ansvar. Det overlates kort sagt til lokale prioriteringer og ildsjeler i en tid der presset på omstillingsevnen øker og kravene til raske resultater ser ut til å bli stadig sterkere. Det fører til at mange gode løsninger utvikles lokalt, men blir for sjelden tatt i varig bruk eller delt systematisk med andre. Utvalget er derfor særlig opptatt av å bidra til rammer som kan styrke systematikken i arbeidet med å realisere større samfunnsgevinster.

For å møte utfordringene knyttet til implementering og skalering i velferdssektoren foreslår utvalget å etablere et nasjonalt skaleringsfond for vellykkede kommunale løsninger. Formålet er å

legge til rette for at lovende løsninger kan følge et felles løp for videreutvikling, utprøving og tilpassning, med sikte på overførbarhet og skalering til flere virksomheter og kommuner. Fondet bør understøttes av systematisk kunnskapsbygging, og gi rom for endringer i nasjonale rammebetingelser der det er hensiktsmessig.

Utvalget foreslår at fondet etableres med en tiårig ramme, tilsvarende perioden for det målrettede samfunnsoppdraget og det praksisnære programmet for den nye velferdskommunen. Fondet bør bestå av en portefølje av piloter som balanser risiko og gir tilstrekkelig tid til å realisere langsiktige økonomiske og samfunnsmessige gevinster. Det bør bidra til å redusere de kostnadene og barrierene som i dag hemmer skalering, og gi kommunene større mulighet til å ta i bruk løsninger som krever juridiske avklaringer, endret organisering eller investeringer som ikke lar seg håndtere innenfor ordinære budsjettammer.

Utvalget vurderer forslaget som en viktig samordningsmekanisme som i større grad sikrer bruk og spredning av tverrsektorielle løsninger, med utgangspunkt i innbyggernes behov. Fondet vil kunne bidra til strategisk utvelgelse og videreutvikling av piloter med overføringsverdi og gi operativ støtte slik at flere kommuner tar i bruk løsninger med dokumenterte resultater. Hensikten er å øke sannsynligheten for at vellykkede løsninger kan implementeres og skaleres med større samfunnsgevinster. For at fondet skal ha tilstrekkelig effekt, mener utvalget at det bør tilføres én milliard kroner årlig i tiårsperioden. Det foreslåtte beløpet er vurdert ut fra nivået på offentlig finansiering av innovasjon i næringslivet, og av de antatte samfunnsøkonomiske kostnadene ved å fortsette med dagens praksis, sett opp mot mulighetene for å realisere betydelige samfunnsgevinster.

Utvalget foreslår i tillegg å styrke kommunenes innkjøpsposisjon gjennom større grad av samordning av ressurser og veiledning om virkemidler for både enkle og innovative anskaffelser. Utvalget har ikke hatt anledning til å gå dypt inn i ulike modeller i sitt arbeid, men mener det ligger betydelig potensial i å utvikle en nasjonal innkjøps- og støttetjeneste for kommunene. Det gjelder alt fra enkle fellesanskaffelser til komplekse innovasjonssamarbeid, som også åpner for større grad av standardisering. Utvalget mener at en slik samordning vil kunne gi langt kraftigere signaler til leverandørmarkedet, og redusere deres investeringsrisiko, i tillegg til å sette kommunene bedre i stand til å etterspørre, anskaffe og ta i bruk løsninger. Det vil kunne gi langt sterkere insentiver og drivkraft til

skalering av både teknologiske og ikke-teknologiske kommersielle løsninger.

Fem sentrale temaer

Velferdssamfunnet står overfor en betydelig samfunnsflope der økende behov, ressursknapphet og sterkere forebygging må håndteres samtidig. Noen temaer har særlig betydning, både for behovet for velferdstjenester og for samfunnets kapasitet til å møte dem. Et mer mangfoldig og fleksibelt arbeidsliv vil være avgjørende for å møte økende etterspørsel med kvalitet, og må både bygge opp under medarbeideres innovasjonskraft og legge til rette for høyere deltakelse, blant annet gjennom innsats mot ungt utenforskap og et mer aldersvennlig arbeidsliv. Mestring og helse i hverdagen vil gi innbyggerne bedre velferd og redusere presset på tjenestene. Her vil samspillet med pårørende være sentralt. Samtidig vil frivillighet, næringsliv og ideell sektor i lokalsamfunnene også kunne bidra som velferdsressurser. På boligområdet handler det om tilgang til boliger og bosituasjoner som fremmer helse, mestring og deltakelse, og som kan bidra til å forebygge eller utsette behovet for tjenester. De fem temaene vurderes særlig avgjørende for å lykkes med det målrettede samfunnsoppdraget for framtidens velferd, der økende behov skal løses med knappere ressurser.

1. Et mer mangfoldig og fleksibelt arbeidsliv

Utvalget legger til grunn at arbeidskraften vil bli knappere, og at teknologi kun i begrenset grad vil kunne erstatte behovet, særlig i en personellintensiv sektor som helse- og omsorgssektoren som i stor grad handler om menneskemøter. For å møte denne utfordringen mener utvalget det er særlig viktig å utforske modeller for oppgavedeling, samhandling og organisering som mobiliserer til et mer fleksibelt og mangfoldig arbeidsmarked.

Personer som står utenfor arbeidslivet representerer en uutnyttet ressurs i møte med økende personellbehov. Økt vekt på inkludering, tilrettelegging og utvikling av inkluderingskompetanse vil kunne bidra til at flere får og opprettholder en stabil tilknytning til arbeidslivet. For personer i randsonen av arbeidslivet kan arbeid gi inntekt, tilhørighet, mestring og bedre helse, og dermed styrke den enkeltes velferd og mulighet til deltakelse. Når behovet for tjenester øker og tilgangen på arbeidskraft er under press, blir det avgjørende også fra et samfunnsperspektiv å gi større plass til alle som kan og vil bidra, også når arbeidsevnen varierer eller ikke passer inn i etablerte krav og

standarder. Dette tilsier en dreining fra et ensidig fokus på utenforskap til en mer aktiv politikk for innenforskap, der målet må være å senke terskler, øke fleksibiliteten og legge bedre til rette for deltakelse. En forutsetning er å underbygge innsatsen med målrettet opplæring og kompetanseheving, med mål om fagutdanning for de som ønsker. Vi må også sørge for at eldre som ønsker det kan stå lenger i arbeid. Utvalget mener det er avgjørende å gi pensjonister like lønns- og arbeidsvilkår som andre arbeidstakere. Slik blir et mer inkluderende arbeidsliv ikke bare en investering i den enkeltes velferd, men også en nødvendig del av samfunnets evne til å sikre tilstrekkelig kapasitet i møte med økende tjenestebehov.

Utvalget foreslår et eget delmål for det praksisnære programmet som handler om å ta i bruk gode modeller for organisering og styring av tjenestene. Delmålet skal samle aktører på tvers av sektorer for å frigjøre kapasitet, styrke kompetanse og mobilisere ressurser. Målet er å legge til rette for alle som kan og vil bidra i velferdstjenestene. Samtidig vil synergiene med øvrige delmål i programmet være avgjørende. Skaleringsfondet vil kunne fange opp gode modeller og sørge for spredning og implementering i flere kommuner og virksomheter.

2. Mestring og helse i hverdagen

Når behovene øker og ressursene blir knappere, blir det stadig viktigere å forebygge tap av funksjon, utsette behovet for tjenester og støtte innbyggernes mulighet til å leve selvstendige og aktive liv så lenge som mulig. Dette forutsetter en tydeligere dreining mot tidlig innsats, forebygging og helsefremmende arbeid.

Manglende oppmerksomhet på forebyggende og helsefremmende arbeid er et resultat av at ressursene (i for stor grad) styres mot «reparasjonsaktivitet» i helse- og omsorgstjenestene. Skal flere kunne bo godt hjemme lenger og mestre eget liv, må helsefremmende og forebyggende tilbud tas i bruk tidlig – før funksjonsfall, ensomhet og sykdom skaper behov for mer omfattende tjenester. Å vekte forebygging høyere kan etter utvalgets vurdering bidra til å redusere belastningen i helse- og omsorgstjenesten, sikre bedre levekår for innbyggerne, gi bedre helseutfall for den enkelte og samlet sørge for et mer bærekraftig kommunalt tilbud. Dette handler ikke bare om besparelser, men også om livskvalitet for den enkelte. En slik investering er langsiktig og vil først gi avkastning på kommunale og nasjonale budsjetter over tid. Selv

om mye av den forbyggende aktiviteten foregår utenfor helsetjenesten, er det etter utvalgets vurdering også behov for å legge større vekt på forebygging og helsefremmende arbeid i tjenestene.

Utvalget foreslår et eget delmål for det praksisnære programmet som handler nettopp om å styrke helsefremmende og forebyggende velferd – et delmål som også mobiliserer innbyggere, medarbeidere, frivillighet, ideelle aktører og næringsliv i fellesskap for å støtte aktivitet, deltakelse og prososial atferd. Målet er å øke befolkningens funksjon, helse og levekår gjennom aktivt deltagende lokalsamfunn og sosial inkludering. Samtidig vil synergier med øvrige delmål i programmet være avgjørende. Skaleringsfondet vil kunne fange opp gode modeller og sørge for spredning og implementering i flere kommuner og virksomheter.

3. Særlig om pårørendes posisjon

Utvalget er særlig opptatt av pårørendes posisjon og mener at de som tar på seg omsorgsoppgaver for sine nærmeste må ivaretas på en bedre måte. De pårørendes innsats er omfattende i dag, og uten dem ville trolig helse- og omsorgssektoren bryte sammen. At mange pårørende sliter seg ut når de over lengre tid forsøker å kombinere full jobb med omfattende og krevende omsorgsoppgaver, vurderes ikke som bærekraftig. Veksten i omsorgsoppgaver og endringer i befolkningens alderssammensetning krever løsninger som gjør det lettere å kombinere arbeid og omsorg. Videre har utvalget vært opptatt av å få til et bedre samspill mellom pårørende og tjenestene. Her er økt kunnskap og kompetanse en nøkkel. Utvalget foreslår følgende:

- **Innføre betydelig utvidede lønnede permisjonsrettigheter for pårørende:** modernisere arbeidstakerrettighetene til pårørende og flytte kostnader fra unødvendig og lite formålstjenlig bruk av sykelønnsordningen til ordninger som sikrer tilknytning til arbeidslivet og forebygger økonomiske og helsemessige problemer for pårørende med langvarige og omfattende omsorgsoppgaver. Utvalget mener at regjeringen må utrede spørsmålet nærmere, med involvering av og bidrag fra dem som er berørt, både de pårørendes organisasjoner og arbeidslivets parter. Utvalget mener at utredningen må ha som utgangspunkt at bortfall av pårørendeinnsats må erstattes av det offentliges plikt til å yte nødvendige og forsvarlige helse- og omsorgstjenester. Utvalgets utgangspunkt er at pårørende verken skal vinne eller tape inntekt eller pensjonsrettigheter når de

søker permisjon for å påta seg langvarige og omfattende omsorgsoppgaver.

- **Oppdrag om samordnet kunnskaps- og kompetanseformidling:** Kunnskap og praksis knyttet til samhandling med pårørende er ofte ujevnt utviklet i helse- og omsorgstjenestene. Etter utvalgets vurdering er det behov for å styrke kompetansen om pårørende i tjenestene. Det krever at kunnskap og kompetanse i større grad gjøres tilgjengelig, og at formidlingsarbeidet på feltet blir styrket og bedre samordnet. Utvalget foreslår at ansvaret for denne oppgaven lyses ut som oppdrag blant eksisterende ressurscenter og fagmiljø, som allerede i dag er involvert i slikt kunnskaps- og kompetanseformidlingsarbeid, både nasjonalt og regionalt. Oppdraget forutsettes fulgt opp med langsiktig finansiering fra statens side. Utvalget er opptatt av at et slikt fagmiljø må være praksisnært, og bygge på kunnskapsutvikling både med bakgrunn i forskningsaktivitet og erfaringer fra pårørende.
- **Tidlig intervensjon og bistand til unge pårørende:** Barn og unge som pårørende må identifiseres som pårørende så tidlig som mulig. Tidlig intervensjon og bistand til unge pårørende har som mål å hindre at barn og unge pådrar seg alvorlige problemer og havner i utenforskap som et resultat av at de er pårørende til søsken, foreldre og andre nære.

4. Frivilligheten som velferdspartner

Utvalget mener det er nødvendig å styrke den nye velferdskommunens forutsetninger for å spille med sine omgivelser. Et viktig perspektiv er nærmiljøet som en helse- og velferdsressurs. Dette handler blant annet om å bygge opp under lokalt næringsliv som en velferdsarena og å sikre ideell sektor rammebetingelser som faktisk gir rom til å bidra. Det handler også om hvordan vi planlegger og utformer nærmiljøene i skjæringspunktet mellom bomiljø, tjenestebehov, transportmuligheter og bygde omgivelser. Utvalget mener det ligger et betydelig potensial i å utvikle knutepunkter som evner å spille disse ressursene i samme retning, med mål om bedre velferd for innbyggerne. Målet er uansett at de fleste fortsetter å bo og leve i kjente omgivelser, med nabolag, familie og sosialt nettverk, så lenge det går.

Fra et lokalsamfunnsperspektiv har utvalget vært særlig opptatt av frivillighetens rolle i møte med framtidens velferdsbehov. I en tid preget av strammere offentlige budsjetter og økende utfordringer med å rekruttere og beholde arbeidskraft,

trekkes frivilligheten ofte fram som en mulig løsning. Utvalget erfarer at frivillige i enkelte sammenhenger omtales som en uutnyttet ressurs eller en fleksibel reserve som kan avlaste velferdstjenestene. Dette bildet kjenner ikke utvalget seg igjen i. Frivilligheten er ikke en automatisk tilgjengelig ressurs; den krever tilrettelegging og rammevilkår som gjør innsatsen bærekraftig over tid og som ivaretar dens egenart.

Utvalget foreslår at regjeringen gjennomfører en kraftig opprydding i dagens mange små og smale tilskuddsordninger til større og mer robuste ordninger, hvor formålet er

- færre og mer fleksible ordninger å forholde seg til
- flerårig støtte: tilskudd bør tildeles med en 5-årig tidshorisont for å sikre økt forutsigbarhet for organisasjonene.

Videre vil frivilligheten være en sentral partner for kommunene, særlig gjennom praksisnært program og skaleringsfond. I tillegg mener utvalget det er behov for styrke koordineringsledd og knutepunkt mellom kommune og frivillighet. Her mener utvalget det er viktig å bygge på eksisterende infrastruktur. På denne bakgrunn foreslår utvalget å styrke knutepunktfunksjonen til frivilligsentralene, slik at disse i større grad kan bidra til å mobilisere og koble ressurser fra sivilsamfunnet til kommunens roller og behov, uten at dette skal erstatte kommunens lovpålagte oppgaver. For at frivilligsentralene skal kunne ta en større rolle, må det tilføres både kompetanse og bedre finansiering. Utvalget foreslår at dagens tilskuddsordning dobles, for å sikre en reell oppbygging og styrking av knutepunktfunksjonen.

5. Helsefremmende og forebyggende boformer

Boligpolitikken må i større grad møte endrede behov i takt med demografiske endringer og gi innbyggerne incentiver til å ta større ansvar for egen bosituasjon. Her foregår det allerede betydelig innsats gjennom Eldreboligprogrammet. Utvalget foreslår imidlertid at programmet åpner for større grad av tverrsektoriell innsats. Trygg implementering av teknologi og digitale verktøy vil være særlig relevant, men også nye modeller for organisering av tjenester i samspill med innbyggernes bosituasjon.

Utvalget foreslår at innsatsen i Eldreboligprogrammet legges inn under det foreslåtte målrettede samfunnsoppdraget for framtidens velferd. Dette vil understøtte regjeringens mål om 130 000 nye boliger innen 2030, og tydeliggjøre at dette ikke er et

rent volummål, men et samfunns mål. Videre må innsatsen i Eldreboligprogrammet ses i sammenheng med det praksisnære programmet, særlig delmålet om å innføre nye boformer, helseteknologi og digitale verktøy. Å sikre at Eldreboligprogrammet kan brukes i kombinasjon med det praksisnære programmet som en helhetlig portefølje, vil sikre nødvendig kompetanse i sektoren til å realisere gevinster og mobilisere til trygg, ansvarlig og skalerbar bruk av nye boformer, helseteknologi og digitale verktøy. Målet er å styrke kapasitet i kommunale velferdstjenester gjennom systematisk bruk av kompetanse, innovasjon og teknologi. Samtidig vil synergier til øvrige delmål være avgjørende. Skaleringsfondet vil kunne fange opp gode modeller og sørge for spredning og implementering i flere kommuner og virksomheter.

For å styrke Eldreboligprogrammet foreslår utvalget følgende grep:

- å etablere ordninger som åpner for utprøving av innovative boformer som trygghetsboliger og sosiale boformer. Her bør det stimuleres til både eie og leie modeller.
- å åpne for mer tverrsektoriell utforskning ved innføring av brede forsøkshjemler i Husbankens mandat og virkemidler.
- å etablere en «sandkasse for nye boformer» der kommune, utbyggere, tjenesteapparat og beboere prøver ut nye boligløsninger gjennom noen få utvalgte og systematiske piloter
- å bygge ut ordninger som gir kraftigere stimulering til aldersvennlig ombygging av egen bolig gjennom finansiering og veiledning

Innsatsen må underbygges av systematisk forskning og innsikt

Kommunene står overfor økt kompleksitet, flere brukere med sammensatte behov og strengere krav til helhetlige og kunnskapsbaserte tjenester. Utvalget mener generelt det er behov for mer målrettet og systematisk satsing på forskning for å støtte innovasjon og kompetanseutvikling i de kommunale velferdstjenestene. Utvalget mener særlig at det målrettede samfunnsoppdraget, det praksisnære programmet og skaleringsfondet må kobles til systematisk bruk av forskning og sammenstilling av kunnskap. Utvalget mener vi må legge til rette for gode læringssløyfer både til praksisfeltet og til nasjonal politikkutforming. Enkel tilgang på kunnskap og innsikt vurderes som en forutsetning for å lykkes med innovasjonsarbeid.

Tilgang på forskning, kunnskap og innsikt vil styrke kommunenes evne til å utvikle effektive arbeidsprosesser, ta i bruk teknologi på en hen-

siktsmessig måte og sikre høy faglig kvalitet i tjenestene. I en stadig mer krevende tjenestevirkelighet er det ikke nok å løse dagens oppgaver. Kommunene må også ha kapasitet til å utvikle og forbedre tjenestene over tid. Krav og forventninger til innovasjons- og praksisnær forskning vil etter utvalgets mening danne grunnlag for enklere samarbeid mellom de ulike aktørene i forskningen og sikre en sterkere kommunal innretning i kunnskapsproduksjonen. Med bakgrunn i dette mener utvalget at det må legges bedre til rette for systematisk forskning med og på de kommunale velferdstjenestene og i større grad gjøre det mulig for kommunene å ta i bruk forskning og ny kunnskap. Utvalget vil særlig peke på kunstig intelligens (KI) som et mulig verktøy.

Vår tid er nå

Skal den nye velferdskommunen bli mer enn en god intensjon, må forslagene til politikk følges opp med handlekraft og tydelige prioriteringer allerede i dag. Behovene i befolkningen vokser raskere enn ressursene, og kommunene står i et krysspress av demografiske endringer, økte forventninger og knapphet på kompetanse. Jo lenger vi venter, desto større blir avstanden mellom innbyggernes behov og tjenestene vi er i stand til å levere. Derfor haster det å omsette ambisjonene til konkret politikk, investeringer og nye arbeidsmåter. Dette er ikke tiden for flere utredninger alene, men for beslutninger som sikrer bærekraftige tjenester, styrker fellesskapet og gir kommunene handlingskraft til å møte framtida med trygghet og kvalitet. Derfor har utvalget lagt stor vekt på å identifisere og foreslå konkrete løsninger i sitt arbeid.

Utvalget mener at forslagene samlet vil sette den nye velferdskommunen i stand til å møte økende behov på en måte som fremmer sosialt, kulturelt og demografisk mangfold, legge til rette for fellesskap, frivillighet og lokal mobilisering, og styrke innbyggernes egenmestring. Utvalget mener gjennomgående at staten må ta et større ansvar for å styrke kommunenes rolle som pådriver for nødvendig endring, og i langt større grad sikre at gevinster realiseres på tvers av kommunene. Staten må legge til rette for og bidra med støtte til prosesser hvor tillit, samskaping og innovasjon virker gjensidig forsterkende, og legge til rette for sterke partnerskap mellom innbyggerne, pårørende, ansatte, frivilligheten, ideell sektor, næringslivet og forskning. Det avgjørende er å sikre kommunen handlingsrom og omstillings-evne til å løse sine kjerneoppgaver og trygge velferden for innbyggerne.

Utviklingen er så krevende og sektorovergripende at regjeringen etter utvalgets vurdering bør samle og koordinere oppfølgingen som ett eget strategisk innsatsområde. Hvert enkelt tiltak kan gi betydelig effekt. Dersom regjeringen ser til-

takene i sammenheng og samler dem i et målrettet samfunnsoppdrag, vil resultatene forsterkes resultatene innbyggernes velferd trygges.

Vedlegg til saksnr. 2026/17158–4

Forslag til svar på høring av NOU 2026: 6 – Den nye velferdskommunen

Overordnet vurdering

Fredrikstad kommune viser til Helse- og omsorgsdepartementets høring av NOU 2026: 6 *Den nye velferdskommunen*, gitt av Innovasjons- og samskapingsutvalget 28. mai 2026.

Fredrikstad kommune støtter hovedretningen i utredningen. Den peker i samme retning som kommunen selv har beveget seg de siste årene, og de foreslåtte virkemidlene kan gi bedre forutsetninger for å videreføre en utvikling som allerede har gitt gode resultater.

Kommunens utfordringsbilde

Fredrikstad kommune kjenner seg igjen i det nasjonale utfordringsbildet utvalget beskriver. Utvalget trekker frem 2030 som et sentralt vendepunkt, der det for første gang vil være flere personer over 65 år enn barn og unge under 20 år. For Fredrikstad vil dette være realiteten allerede i 2026.

Forebygging og hjemmebaserte tjenester

Utvalgets vektlegging av forebygging, hverdagsmestring og en dreining fra institusjonstjenester til hjemmebaserte tjenester er i tråd med retningen Fredrikstad kommune har valgt, og har gitt konkrete resultater i form av redusert merforbruk. Utvalget beskriver dreiningen mot forebygging og hjemmebaserte tjenester som noe kommunene bør motiveres og støttes til å gjøre over tid. For mange kommuner, som Fredrikstad, har dette i stor grad vært en nødvendig omstilling som følge av en presset økonomisk situasjon. Samtidig hvor faktisk satsning på forebygging har vært utfordrende fordi kommunene ikke har tilstrekkelig ressurser til overgangen til mer forebyggende arbeid. Effekten av forebyggende arbeid tar tid å hente ut.

Finansiering og nasjonale virkemidler

For at mulighetene i NOU-en skal kunne realiseres fullt ut, er det avgjørende at departementet følger opp med konkret og forutsigbar finansiering. Fredrikstad kommune mener at det praksisnære programmet og skaleringsfondet må innrettes slik at kommunene får reell mulighet til å gå fra utviklingsarbeid og pilotering til varig drift, spredning og skalering av løsninger som har dokumentert effekt. Fredrikstad kommune støtter forslaget om et nasjonalt praksisnært program og et nasjonalt skaleringsfond, og mener disse ordningene kan gi Fredrikstad kommune nye muligheter til å videreføre og forsterke arbeidet.

Kommunalt handlingsrom

Fredrikstad kommune støtter forslaget om at kommunene ikke tilføres nye lovpålagte oppgaver. Dette gir nødvendig fleksibilitet til å videreføre kommunens egen omstilling i et tempo som er tilpasset lokale behov og forutsetninger.

Frivillighet og samskaping

Fredrikstad kommune støtter forslaget om å samle tilskuddsordninger til frivilligheten i færre og mer langsiktige ordninger. Dette vil kunne gi frivilligheten i Fredrikstad bedre og mer forutsigbare rammevilkår, og styrke muligheten for samarbeid mellom kommunen, innbyggere, frivillige organisasjoner og andre lokale aktører.

Samlet konklusjon

Fredrikstad kommune støtter hovedretningen i NOU 2026: 6 og er av den oppfatningen at utredningen gir et viktig grunnlag for videre utvikling av bærekraftige velferdstjenester i kommunene.

Kommunen vil særlig understreke betydningen av forebygging, hverdagsmestring, hjemmebaserte tjenester, styrket kommunalt handlingsrom og bedre rammer for frivillighet og samskaping. Samtidig er det en avgjørende forutsetning at staten følger opp forslagene med tydelige, langsiktige og forutsigbare økonomiske virkemidler.